

FF 5047

közgazdász

MAGYARORSZÁG LEGRÉGBBEN MEGJELENŐ FELSŐOKTATÁSI LAPJA

LX. évfolyam 1. szám | 2018. FEBRUÁR

**„KIHÍVÓ NÉLKÜLI,
IMITÁLT VERSENY”**

Interjú Sz. Bíró Zoltánnal
a közelgő orosz
elnökválasztásról

**ALKALMAZÁS
A MÉDIABUBORÉKOK
ELLEN**

Beszélgetés
Urbán Agnessel

**A JÖVŐ ELŐTTÜNK
ZAJLIK**

A főépület új
okostermében jártunk

A VILÁGHÍRŰ SZÜLETÉSNAPOS

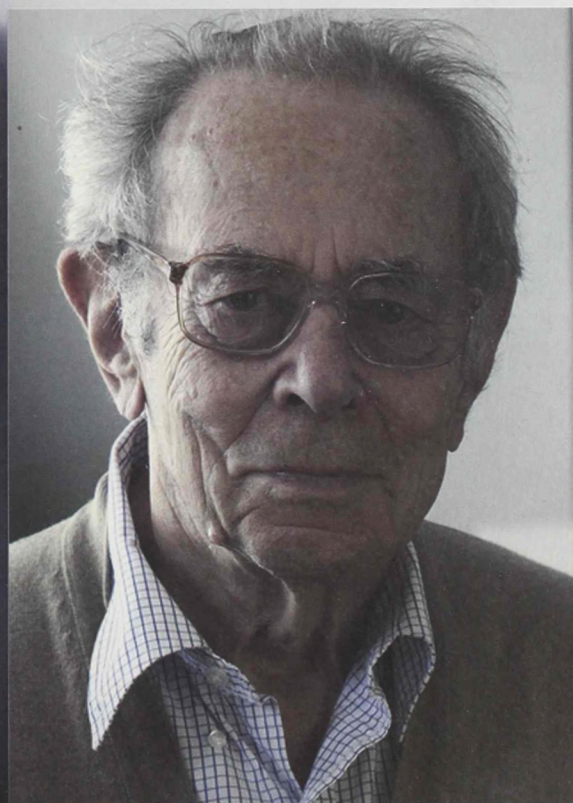
90 ÉVES

KORNAI JÁNOS

NEMZETKÖZI KONFERENCIA

ÉS NAGYSZABÁSÚ

ÜNNEPSÉGSOROZAT

közgazdász

▲ a Budapesti Corvinus Egyetem hivatalos lapja

Főszerkesztő:
Sándor Krisztián

Felelős szerkesztő:
Bogatin Bence

Olvasószerkesztők:
Csejtei Dóra
Popovics Lili

Rovatvezetők:
Illés Cergó (Külpolitika)
Kelemen Fanni (Központ)
Menyhért Dorka (Kultúra)
Mikus Áron (Közpol)
Murger Szilvia (Köztudat)
Oberfrank Balázs (Gazdaság)
Toma Franciska (Biznisz)

Fotó:
Ressely Kinga

Munkatársak:
Almási Fanni
Baksa Máté
Kovács-Dobák Géza
Kovács Máté
Krámlai Szabolcs József
Lédermayer Regina
Palotás Zsuzsi
Szalai Réka
Szenyéri Viktória

Corvinus Hallgatói Médiaközpont,
1093 Budapest, Fővám tér 8., E27;
info@corvinusmedia.hu

**Kiadja a Budapesti
Corvinus Egyetem rektora és
a BCE HÖK elnöke**

Tördelőszerkesztő:
Király Zoltán

Nyomdai munka:
CC Printing Kft.
Felelős vezető: Kőnczey Áron

ISSN: 0230-7529

TARTALOM

KÖZHÍR

Startol a Székesfehérvári Campus új épületének kivitelezése 3

GAZDASÁG

Mit mond a közgazdaságtan a házasságról? 4
Vége lehet a digitális aranyláznak? 5
Nyelvújítás 2018 5

KÜLPOLITIKA

„Kihívó nélküli, imitált verseny” – Sz. Bíró Zoltán a közelgő orosz elnökválasztásról 6
Kormányválságok Közép-Európában
– Románia, Csehország és Lengyelország után felkészül: Magyarország? 7
Enyhülés jöhet a két Korea között? – Egy zászló, két ország 8

KÖZPOL

„Hosszú távon kizárólag a fogyasztók tudatosságában lehet bízni” 9
A legjobb élet problémája – A jó és az igazságos harca a modern demokráciában 10
Békés húsvéti választásokat! 11

HIRDETÉS

A Corvinusra költözött a Munapest – Mit kínál idén a nagyszerű konferencia? 12

KÖZPONT

Egy különleges születésnap 13
A puha költségvetési korlátról 14
Kornai Jánossal ért révbé a kínai gazdaság hajója 15
Kornai 90 – Nemzetközi tudományos konferenciát szervez a Corvinus Kornai János tiszteletére 16

BIZNISZ

Tartsuk a lépést: új jelenségek az új évre 17
Amerikai diákmunka másképp 18
Mint a gomba eső után 19

KULTÚRA

Két dudás egy csárdában? Aktivizmus és művészet 20
Három óriásplakát Ebbing határában 21
Kultúrfalatok ingyenceknek, 2018-as évjárat 21
Vége – olvasói írás 22

KIOSZK

Dolgozni kell és harcolni, hogy bevegjenek a klubba 23

KÖZTUDAT

A jövő előttünk zajlik – bemutatták a Corvinus új „okostermét” 25
Napenergia Magyarországon 26
1,3 milliárd tál egyszerre tele és üres 27

STARTOL A SZÉKESFEHÉRVÁRI CAMPUS ÚJ ÉPÜLETÉNEK KIVITELEZÉSE

Sikeres közbeszerzési eljárást követően egyetemünk szerződést kötött a Laterex és Épkar konzorciummal, így elkezdődhet a felújítás.

A Corvinus Egyetem 2017 nyarán nyert el 1,475 milliárd forintnyi európai uniós forrást a Széchenyi 2020 programtól, melyet teljes egészében a Székesfehérvári Campus második épületének felújítására költünk. Az egykori laktanyaépület ma még ablakok és ajtók nélküli rom, a terület biztosítását a tetőszerkezet eltávolítása követi, a további kisebb bontási munkák után indulhat az oktatási épület kialakítása. A munkálatok során szó szerint csak a falak maradnak, az épület külsejében azonban szinte pontosan visszanyeri eredeti, XIX. századi formáját. Belül 6 előadót, köztük egy 160 fős nagytermet, konferenzszobákat, a tetőtérben pedig könyvtárat találunk majd. A helyben megvalósítandó többi EFOP projekt érdekében szerverszobát, számítógépes állomásokat, társadalomtudományi labort alakítunk ki.

Az építkezéssel párhuzamosan Székesfehérvár városának jóvoltából teljesen megújul a környező terület.

Diákjaink számára egy központi sétáló, pihenő terület épül, a mellette lévő területen pedig kültéri edzőpark, sportpálya lesz kialakítva. Projektünk nem egyszerű felújítás, hiszen a környező terület teljes rehabilitációra vár, ebben jelenti az első lépést a Corvinus megújuló épülete, és annak környezete. Február 6-án Dr. Szántó Zoltán rektorhelyettes és Mészáros Attila alpolgármester tartottak sajtótájékoztatót a campus és környezetének jövőjéről.

Mindketten hangsúlyozták: a Corvinus és a város szoros együttműködése a közös siker egyetlen útja. A felújítás a kivitelező vállalása szerint 480 nap alatt készül el, az időszakban mindent elkövetnek majd, hogy a környéki lakosság zajterhelését minimalizálják. Az új épület elkészülte után a Campus lesz képes teljes, 874 fős hallgatói kapacitásának befogadására. Reményeink szerint a 2019-es, szeptemberi tanévet már az új épületben is kezdenek hallgatóink.

MIT MOND A KÖZGAZDASÁGTAN A HÁZASSÁGRÓL?

MIKUS ÁRON ▾

Cikkünkben bemutatjuk, hogy a közgazdaságtan szerint miért csökkenhet a házasságok száma, miközben nő a válásoké, mi magyarázhatja a kitolódó házassági korhatárt, valamint azt, hogy miért van több esélyünk megtalálni az „igazit”, mint a történelem során bármikor.

Valentin-nap előtt szinte lehetetlen, hogy kikerüljünk a szerelmeseknek és pároknak szóló hirdetéseket, ajánlatokat, ahogy nem lehet moziba menni vagy bekapcsolni a TV-t anélkül, hogy ne adjanak legalább három romantikus filmet. Azonban ezek a filmek és reklámok nem igen szólnak arról, hogy a párkapcsolatok és a házasságok közgazdaságtani modellek szerint is lehet vizsgálni. Ezek a modellek azt veszik alapul, hogy a szerelemnek is megvan a saját piaca és a feleknek megvannak a maguk komparatív előnyei.

Gary Becker, a Chicagói Egyetem volt közgazdásza szerint azért élünk párkapcsolatban és házasságunk, mert az mindkét fél számára előnyös és jobban megéri, mint a szingli élet. Ebben a modellben a házasság célja a haszonmaximalizálás és a családot egy termelő egységként képzeljük el, amiben a felek úgy optimalizálnak, hogy különböző feladatokra specializálódnak és így kiegészítik egymást. A második világháború előtt, amikor néhány kivételt leszámítva a háztartáson belüli specializáció úgy nézett ki, hogy a férfiak keresték a pénzt, a nők vezették a háztartást és nevelték a gyerekeket.

Ennek a modellnek köszönhetően könnyen megérthetjük, hogy miért csökken évtizedek óta a házassodási kedv. A háborúk alatt és után egyre több nő kapott állást, és ebben az időben csökkent a nemek közti bérkülönbség, valamint a háztartási gépek megjelenésével a házi munka nem tartott annyi ideig, így a nőknek már sokkal jobban megérte munkába állni, mint otthon maradni. Annak köszönhetően, hogy a nők is megjelenhettek a munkaerőpiacon, egyre kevésbé voltak rászorulva arra, hogy egy férfi eltartsa őket, és lehetőségük nyílt arra, hogy saját karrierjük legyen. Továbbá a hetvenes évek óta a nemek közti növekvő jövedelmi egyenlőtlenség Amerikában arra ösztönözte a nőket, hogy kitolják az első házasságuk időpontját. A csökkenő számokat az is magyarázza, hogy ma már az élethosszig tartó házasságot túl nagy elköteleződésnek élik meg az emberek.

Azonban egy kis módosítással a fejlett országok házasságaira is alkalmazható ez a modell. A háztartáson belüli feladatmegosztás helyett a közös fogyasztásra kerül át a hangsúly, ugyanis az egyre több,

rendelkezésre álló pénzt és időt olyan személlyel szeretnénk elkölteni és eltölteni, akivel hasonló az érdeklődésünk.

Ugyanígy a válások növekvő száma mögött is annak csökkenő költségei állhatnak. Az első lépcső értelemszerűen a válás jogi engedélyezése volt, majd a nők munkaerőpiaci térnyerése lehetővé tette, hogy az anyagi okok egyre kevésbé játszanak szerepet a házasságból való kilépésben, valamint a fokozódó társadalmi elfogadása is könnyebbé teszi. Ebben az esetben különösen nem szabad elfelejteni, hogy ezek a hatások nem mindenki esetén érvényesülnek és rengeteg ember (többségében nők) képtelen a mai napig kilépni egy rossz házasságból a fenti okok miatt.

A kitolódó házassági korhatárt Richard Thaler Nobel-díjas közgazdász segítségével érthetjük meg. Thaler szerint a piac tanító hatása csak olyan esetekben tud jól működni, amikor van időnk kikapasztalni, hogy mi jó számunkra és mi rossz. Tejet például viszonylag gyakran vesz az ember, és a kockázat sem túl nagy: A legrosszabb, ami történhet, hogy nem ízlik, hamarabb elfogy, vagy ki kell dobni. Így egy idő után pontosan tudjuk,

hogy milyen és mennyi tejet szeretnénk. Azonban házassodni viszonylag ritkán szoktunk és így nagyobb eséllyel hozunk rossz döntést, aminek válás a vége. Épp ezért ma már sokkal gyakoribb, hogy házasság előtt több párkapcsolata is legyen egy embernek és az elköteleződés előtti együttélés is hosszabb.

Szerencsére viszont nem csak a válások számát növelő és a házasságok számát csökkentő hatások érvényesülnek. Steven Horwitz közgazdász szerint a nők számának növekedése a munkaerőpiacon és az internet megjelenése mind azt segítették elő, hogy könnyebben találjuk meg a számunkra megfelelő partnert.

Horwitz mindezt a tranzakciós költségek csökkenésével magyarázza. Ez a fogalom itt azt jelöli, hogy mennyibe kerül a kereskedelem feltételeinek megteremtése, ezáltal minél alacsonyabbak ezek a költségek, annál többen fognak kereskedni. Az internet és a társskereső oldalak, majd appok (ld. Tinder) megjelenésével egyre kevesebb energiát, pénzt és időt kell arra a keresési folyamatra áldoznunk, melynek során megtaláljuk azt a személyt, akivel kölcsönösen elég vonzóan találjuk egymást. ✎

VÉGE LEHET

A DIGITÁLIS ARANYLÁZNAK?

OBERFRANK BALÁZS

Az utóbbi hetek-hónapok üzleti sajtóját teljesen leuralta a Bitcoin és egyéb kriptodevizák árfolyamváltozása. Míg a tavalyi év legnagyobb részében a brutális áremelkedés volt a szakértők kedvelt témája, addig 2017 karácsonya óta a digitális valuták kiszámíthatatlan árfolyamzuhanása van terítéken. A lehetséges okok kusza hálózatot alkotnak. Mi jöhet még ezek után?

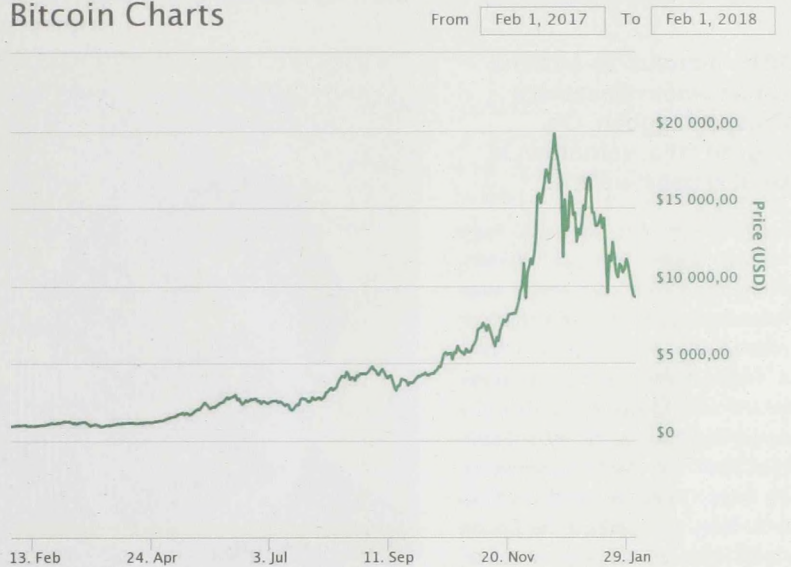
Az idén 9. születésnapját ünneplő Bitcoinnak minden bizonnyal mostanság kezdődtek a legeseménydúsabb évei. A kriptodeviza árfolyama tavaly januárban 1000 dollár alatt járt, nyár közepén a 2500 dolláros határ körül ingadozott, utána pedig hatalmas emelkedésbe kezdett. Jellemző adat, hogy decemberi lapszámunk készítése idején még 8500-as árfolyamra hivatkoztunk a rovat Bitcoinról szóló cikkében, a megjelenés után két héttel azonban a 19 ezer dolláros csúcsot is elérte. Karácsony környékén ugyanakkor megfordult a tendencia: a Bitcoin először 36 százalékot esett, és 15 ezer dollár körüli értékre állt be, majd januárban jött az újabb pofon. Dél-Korea ugyanis bejelentette, hogy egy törvénytervezettel be kívánja tiltani a kriptodevizák kereskedését az országban, ami jelentős fejlemény, mivel a kereskedelmi forgalom ötöde a távol-keleti országban zajlik. A Bitcoin azóta – hasonlóan társaihoz – nagy kilengésekkel zuhan tovább, február elején némileg több, mint 9 ezer dollá-

ron jegyezték.

A visszaesés okairól megoszlanak a vélemények. Kézenfekvőnek tűnik, hogy az árfolyamcsökkenést egyes államok szabályozási kísérletei váltották ki (azóta Németország és Franciaország is jelezte, hogy keretek közé szorítaná a kriptodeviza-kereskedelmet). Az első zuhanás ugyanakkor kicsit korábban, karácsonykor következett be, és azóta sem látszik világosan, hogy tartós tendenciával vagy ideiglenes jelenséggel állunk-e szemben. Tény, hogy sok befektetőt az vonzott a kriptovaluták közelébe, hogy a szabályozási környezet hiánya egyfajta szűrkezőnát hozott létre, ahol kevesebb megszorítással lehet kereskedni. Magát a Bitcoin is azzal az igénnyel hívták életre, hogy olyan fizetőeszközként terjedjen el, ami nem áll a központi kormányzat befolyása alatt.

De mitől népszerű mégis a

Bitcoin Charts

Bitcoin? Sokan kritizálják a digitális valutát, mivel a hektikus árfolyamváltozások megbízhatatlan fizetőeszközzé teszik, fizetési rendszerekből pedig sokkal jobbak, gyorsabbak is akadnak. Így azonban nincs valós teljesítmény az innováció mögött, és csak

egy kipukkadásra való pénzügyi lufiról van szó – vélik. Az optimisták gondolkodók szerint ugyanakkor ez a Bitcoin kezdeti szakaszának velejárója, és a magas árfolyam a használati érték növekedését jelzi. ↗

NYELVÚJÍTÁS 2018

MENYHÉRT DORKA

Te beszálnál egy korai fázisú vállalkozásba vagy innoválatba? Vagy jobban tetszene, ha egy startuphoz hívnának? Vajon egy titkárnő vagy egy front office asszisztens keres jobban? És kinek szeretnél jobban megfelelni: a felügyelőnek vagy a supervisoroknak?

Míg egyes kifejezéseknek hamar megszokjuk a magyar megfelelőjét (glass ceiling – üvegplafon), másokat meghagyunk angolul (benchmarking), megint másokat igyekszünk magyarítani, mégis néha nyakatekertnek érezzük (inefficient – hatékonytalan). A magyar gazdasági

nyelv még gyerekcipőben jár, ez többek között köszönhető annak is, hogy az angol nyelvű tudományos munkát többre értékeli, mint a magyarul megjelent tanulmányt.

A XXI. századi nyelvújításnak az is gátat szab, hogy az angol szakzsargon begyűrűzött a munkahelyi nyelvzetbe. Találkoznak

a meetingen, leszerveznek egy meetupot, timingolják a projekteket. A Magyar Nyelvstratégiai Intézet kiáll amellett, hogy ne térjünk át teljesen az angolra, céljuk, hogy versenyképessé tegyék a magyar nyelvi kultúrát az átlagembernek is.

Viszont a nemzetközi kapcsola-

tok megkövetelik az angol kifejezések ismeretét, így egy adott folyamatra vagy gazdasági jelenségre két fogalmat kellene megtanulni. Az idegen szavak átvétele nem elítélendő, kivéve, ha indokolatlan külföldieskedéssel érthető magyar kifejezéseket szorít ki. ↗

„KIHÍVÓ NÉLKÜLI, IMITÁLT VERSENY” SZ. BÍRÓ ZOLTÁN A KÖZELGŐ OROSZ ELNÖKVÁLASZTÁSRÓL

SZALAI RÉKA ▾

Az idei évben a hetedik elnökválasztásra készül az Oroszországi Föderáció. Az ország 1991-es létrejötte óta eltelt mintegy 26 évben összesen csupán hárman váltották egymást az elnöki székben: Borisz Jelcin (1991-1999), Vlagyimir Putyin (1999-2008), Dmitrij Medvegyev (2008-2012), illetve 2012 óta ismét Vlagyimir Putyin. Az oroszországi elnökválasztás várható végkimeneteléről Sz. Bíró Zoltán történész. Az Oroszország-kutató a Leningrádi Állami Egyetemen végzett 1982-ben, 2004 óta az MTA tudományos főmunkatársa, miközben továbbra is tanít a Corvinuson, ahol „Szovjet-orosz tanulmányok” címmel tart kurzust. A szakértő megemlítette azt is, hogy legutóbb pályája kezdetén, 1982-ben adott interjút a Közgazdásznak.

2018. március 18-án kerül sor az elnökválasztásra Oroszországban. Ön hogyan látja, várhatóan ki kerül ki győztesként?

Egy pillanatig sem kétséges, hogy Putyin, hiszen nincs igazi kihívója, mert gondoskodtak arról, hogy valamelyest is komolyan vehető rivális ne állhasson a startvonalhoz. A végeredmény tehát nyilvánvaló, inkább az a kérdés, hogy sikerül-e magas részvételi arány mellett újráválasztani. Az elnöki adminisztráció hónapokkal ezelőtt kiszivárogtatta, hogy azt szeretné, ha Putyin elnöki mandátumát hetven százaléknél feletti részvétel mellett sikerülne meghosszabbítani.

Mi az oka annak, hogy a Vlagyimir Putyin legfőbb kritikusaként, illetve az ellenzék vezetőjeként számon tartott Alekszej Navalnijt eltiltották a választáson való indulástól?

A legfőbb ok az, hogy Navalnij indulása valóban politikai kockázatot jelentett volna. Nem abban az értelemben, hogy meg tudta volna szerítani Putyint, hanem abban, hogy a nagyvárosokban túl sok szavazatot vett volna el a jelenlegi elnöktől, és ez bizonytalanná tette volna az elnöki adminisztráció által ugyancsak kiszivárogtatott másik cél elérését, azt tudniillik, hogy Putyint hetven százalék fölötti támogatottsággal válasszák újjá. További kockázatot jelentett volna az is, hogy amennyiben Navalnijt elnökjelöltként regisztrálják, kénytelenek lettek volna beengedni a központi televíziós csatornák műsoraiba. Ezt pedig a Kreml nagyon nem akarta. Navalnij és alapítványa ugyanis már hosszú ideje az oroszországi

korrupció leleplezésén dolgozik, ezért aztán a televízióba bekerülve olyan témákat vetett volna föl, amelyekről az orosz polgárok többsége még csak nem is hallott.

Navalnij a korábbiakban több ízben (2011-ben, 2012-ben, illetve 2017-ben) szervezett a fennálló rendszer elleni tüntetéseket szerte az országban. Ön hogyan értékelné ezeket a megmozdulásokat?

Ha egy 146 milliós országban néhány tízezer, legfeljebb százezer ember megy ki tüntetni, annak a

jelentőségét hiba lenne eltúlozni. Fontos azonban azt látni, hogy Navalnij éppen a legértékesebb médiafelületről, a központi televíziók műsoraiból volt és van ma is kizárva, így üzenete csak azokhoz jut el, akik internetet használnak és fontos számukra, hogy ne csak az állam felügyelte hírforrásokból tájékozódjanak. Ennek ellenére mégis képes elérni, hogy felhívására tízezrek vonuljanak ki a nagyvárosok utcáira. A Kremlt pedig aggasztja, hogy Navalnij üzeneteire rezonál az orosz társadalom, még ha annak nem is túl széles, de azért figyelmen kívül sem hagyható része. Ha pedig ezek a tüntetések ismétlődni fognak és egyre többen vesznek azokon részt, az bátrabbá teheti az orosz elit azon részét, amelyik már ma sem biztos abban,

hogy Vlagyimir Putyin a lehető legjobb elnöke Oroszországnak. A növekvő társadalmi elégedettség erősítheti az elit körében azt az érzést, hogy jobb lenne Putyin nélkül. Ám ez az „érés folyamat” aligha fog egyik napról a másikra bekövetkezni.

A fiatalabb generációnak milyen a viszonya a fennálló rendszerhez?

2017 márciusában volt egy országos tüntetés, ahol – főként a nagyvárosokban – több tízezeren vonultak utcára annak hatására, hogy néhány héttel korábban bemutattak Navalnij alapítványának dokumentumfilmjét a miniszterelnök, Dmitrij Medvegyev eltitkolt

vagyonáról; ismételt bizonyítékát adva ezzel, hogy az orosz politikai és adminisztratív elit milyen mértékben korrump. Mondanom sem kell, hogy egyik televíziós társaság sem vállalta annak kockázatát, hogy bemutassa a filmet, de a YouTube-on néhány hét alatt több mint húszmillióan nézték meg. Az ennek hatására szervezett tüntetéseken nagyon sok fiatal vett részt. Ha van az orosz társadalomnak olyan része, amelyik kezd belefáradni a putyini rendszerbe, az jó részt – a nem túl népes orosz középosztályon túl – a fiatalok alkotta csoport. Ők egyre inkább kezdik érezni, hogy a jelenlegi, a Nyugattal konfrontálódó kurzus feléli jövőjüket.

A választásokat követően változhat Oroszország és a Nyugat viszonya?

Sokáig azt gondoltam, hogy változni fog, mégpedig két dolog miatt. Egyfelől azért, mert közeledik a labdarúgó-világbajnokság, amelynek idén nyáron Oroszország ad otthont, és aligha lehet érdekelt abban, hogy a jelenleginél is feszültebbé váljon az orosz-nyugati viszony. Másfelől pedig azért, mert ahhoz, hogy az orosz gazdaság tartósan 4-5 százalékos növekedési pályára álljon, Moszkvának ki kell egyeznie a Nyugattal. Ha ezt nem teszi, esélye sem lesz a felzárkózásra. Egyelőre azonban semmi jele annak, hogy a Kreml szeretne változtatni eddigi politikáján. Putyin újráválasztásáig abban érdekelt, hogy a feszült helyzetre hivatkozva mozgósított állapotban tartsa az orosz társadalmat. Talán a választás után, mert már nem lesz szükség arra, hogy a társadalmat tovább hergeljék, változhat a helyzet. Erre azonban egyre kisebb esélyt látok. ↗

KORMÁNYVÁLSÁGOK KÖZÉP-EURÓPÁBAN

ROMÁNIA, CSEHORSZÁG ÉS LENGYELORSZÁG UTÁN FELKÉSZÜL: MAGYARORSZÁG?

SENYÉRI VIKTÓRIA ▾

Közép-Európában sok kormány került válságba az elmúlt hetekben: politikai támogatottságuk több környező országban megrendült, ennek következményei pedig hamar jelentkeztek. Lemondott a román és a cseh kormány is, a lengyelek átszervezték a kabinetet. De mi a helyzet a választások előtt álló Magyarországgal?

ROMÁNIA: AZ ELSŐ NŐI MINISZTERELNÖK

Az újév utáni néhány hét rendkívül eseménydúsán telt a közép-és kelet-európai politikai életben: a román kormányfő, Mihai Tudose január 15-én jelentette be, hogy beadja lemondását, miután pártja megvonta tőle a politikai támogatást. A lemondott miniszterelnök helyettesét, Paul Stănescut javasolta ügyvivőnek, azonban ezt a román államfő elutasította. Helyette Klaus Iohannis Mihai Fifort nevezte ki a posztra, a helycsere ezzel azonban még nem ér véget: a kormányzó szociáldemokraták (PSD) ugyanis a megbukott kormányfő helyére Viorica Dăncilăt, a párt nőszervezetének elnökét javasolták.

Az ország politikai viszonyait jól érzékelteti, hogy a választások után egy évvel már ez a második megbukott PSD-kormány, sőt, a január közepén leváltott Tudoséval Románia 2010 óta kilencedik miniszterelnökét „fogyasztotta el”. A jelenlegi jelölt, Viorica Dăncilă a harmadik kormányfő lesz 2016 decembere óta. A kormányválság végére nem-

csak Románián belül, de az Európai Parlamentben is mielőbb pontot szeretnének tenni, sajnos azonban fennállhat a veszély, hogy az új jelölt sem fog pozitív változást hozni. Sok szakértő attól tart, hogy a volt EP-képviselő csak Paul Stănescu bábja lesz, aki a női miniszterelnök árnyékában igyekszik majd befolyásolni a politikát, ha már maga nem lehetett közvetlen vezető.

KÉPVISELŐHÁZI CAPRICCIO

Csehországban sem egyszerűbb a helyzet. A tavaly októberi választások óta kisebbségi kormányt vezető Andrej Babiš január 17-én, egy nappal a kurdarcba fulladt parlamenti bizalmi szavazás után adta be lemondását. A jelenlegi kormánypárt a kétszáz fős képviselőházból csak hetvennyolc mandátumot szerzett meg az októberi voksoláson, a parlamenti többséghez pedig a győztes ANO-mozgalomnak más pártokkal is koalícióra kellene lépnie. Ám mivel a korrupciós ügyekkel többször is meggyanúsított Babišsal egyik parlamenti párt sem állt össze, kisebbségi kormány alakult. Ez a fel-

állítás azonban életképtelennek bizonyult, hiszen parlamenti többség híján a kormány képtelen bármilyen törvényjavaslatot elfogadtatni. A miniszterelnök ezt belátva döntött úgy, hogy feláll pozíciójából.

A lemondást követően a kormányzó párt a Cseh Szociáldemokrata Párttal (ČSSD) kezdett tárgyalásokat, mely jelenleg tizenöt hellyel rendelkezik a parlamentben, így már kilencvenhárom jelöltje lenne az alsóházban a kormánynak. Ám ez még szintén kevés, ezért a helyi sajtó szerint elképzelhető, hogy a harmadik fél Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM) lehet, mely szintén tizenöt fovel rendelkezik a törvényhozásban. Egy ANO-ČSSD- KSČM-koalíció pedig már elég lenne a képviselőház többségének megszerzéséhez.

LENGYELORSZÁG: CSEBERBŐL VEDERBE?

Lengyelországban is minden a feje tetejére állt azóta, hogy az előző miniszterelnök, Beata Szydło menesztése után hivatalba lépett új miniszterelnök, Mateusz Morawiecki

radikális változtatásokat eszközölt a kormányában. A nagymértékű változásokat az egész ország óriási meglepődéssel fogadta. A decemberi kormányváltás óta köztudott volt, Morawiecki jelentős reformokra készül, azonban az, hogy az új miniszterelnök a kormány tagjainak szinte teljes cseréjét tervezi, már szinte sokkolta a lengyel társadalmat.

A radikális kormányátalakítást sok szakértő valódi újrakezdésként fogja fel, ugyanakkor előfordulhat, hogy az új kormánytagok sem fognak minőségi változást hozni a politikában. És bár a lengyel helyzet egyelőre stabil, vannak, akik már azt vizionálják, hogy ezzel egyenes út vezet a polgárháborús helyzethez és kormányfői hatalom teljes összeomlásához. Az pedig, hogy az új kormány milyen változásokat fog hozni az uniós és Lengyelország közötti – közzismerten feszült – viszonyban, még nagyobb kérdőjeleket vet fel.

NA ÉS MI?

Ezzel pedig kanyarodjunk vissza Magyarországhoz. Egy biztos: a környező államokban zajló eseményekre mind a kormány, mind az ellenzéki politikusok felkapták a fejüket. Mindenki igyekszik hasznosnak kovácsolni a környező államok történéseiről, azonban egyelőre senki sem mer azokról nyíltan véleményt mondani, hiszen az áprilisi választások már nagyon közel vannak. Hogy hogyan alakul a hazai helyzet, azt csak két hónap múlva fogjuk megtudni. Úgy tűnik, itthon csak a választások kimenetele, a parlamentbe bekerült különböző pártállású képviselők aránya döntheti el, hogy hazánk követi-e valamely másik közép-európai ország politikájának forgatókönyvét. ✎

ENYHÜLÉS JÖHET A KÉT KOREA KÖZÖTT? EGY ZÁSZLÓ, KÉT ORSZÁG

SZENYÉRI VIKTÓRIA ▾

Tartsd közel a barátaidat, de még közelebb az ellenségeidet – hangzik az ismert szállóige, de vajon ez a helyzet áll fenn a két Korea közötti közeledés esetén is, vagy tényleg valós, tiszta szándék vezérli az országokat a nyitás felé?

A világ megrökönyödve és kissé értetlenül vette tudomásul a hírt, mikor január 17-én Észak- és Dél-Korea megállapodott abban, hogy a két ország első alkalommal közösen, egyetlen zászló alatt vonuljon fel a Phjongcsangban megrendezésre kerülő téli olimpia megnyitőünnepségén. Ezen kívül a két, eddig ellenséges kapcsolatban álló ország abban is megegyezett, hogy közös női jégkorongcsapatot indít, és sielőik is együtt, az észak-koreai Maszirkjongban készülnek fel majd a versenyekre.

Már maga a tény is, hogy Észak-Korea részt vesz a játékokon, sokak számára meglepő hír volt, hiszen a kommunista országtól az is várható lett volna, hogy bojkotálja déli szomszédja rendezését és nem indítja el sportolóit a versenyeken. Ezért egészen december végéig kérdéses volt, hogy az észak-keleti állam vajon részt vesz-e a

téli ötkarikás játékokon, hiszen a Koreai Köztársaság, illetve a Koreai NDK között rendkívül feszült volt az utóbbi időben a viszony: észak nemrég még interkontinentális ballisztikus rakétát tesztelt, szeptember elején pedig minden korábbinál nagyobb atomkísérletet hajtott végre, mindezek miatt a két ország közti helyzet még a szokottnál is jobban kiéleződött.

A kétoldalú kapcsolatok stabilizálása érdekében sokáig tervben volt, hogy egyes versenyszámokat az észak-keleti állam rendezzen meg. Ez a gesztus bár az első lépés lehetett volna a béke felé, végül azonban mind a NOB, mind a dél-koreai ötkarikás játékok előkészítői a nagy költségekre hivatkozva elvetették ezt az ötletet. Erre a hírré Észak-Korea reagálhatott volna úgy is, hogy teljes mértékben kihagyja a játékokat, de nem így történt. Sőt ezen túlmenően még azt is vállalta, hogy huszonnégy sportoló-

ját közös zászló alatt vonultatja fel déli szomszédjával.

Ugyanakkor fel kell tennünk a kérdést, hogy mi haszna származik abból a két szomszédnak, amiért végül a nyitás mellett döntöttek. Persze ott van a hosszú ideje várt béke előmozdításának igénye, ami Dél-Korea esetében még hihető is, azonban észak-keleti riválisánál már más a helyzet.

A közös éremszerzés, erőegyesítés tényét sem szabad figyelmen kívül hagyni. Dél-Korea eddigi tizenhét téli olimpiai szerepléséből összesen 26 aranyérmét szerzett, mely eltörpül a nyári olimpiai 90 darab első helyezéshöz képest, a kommunista Koreából származó versenyző pedig téli ötkarikás játékok történetében még nem állhatott fel a dobogó legfelsőbb fokára. A közös jégkorongválogatott indítása tehát ebből a nézőpontból is logikusnak látszik.

Észak-Korea esetén azonban előfordulhat, hogy az egész közeledés

csak egyfajta színjáték, pusztán csak a figyelem elterelése az egyre nagyobb méreteket öltő atomprogramjáról. Ezen kívül különböző műholdképekből és a kiküldött diplomáciai meghívókból is lehetett arra lehetett következtetni, hogy az ország az olimpiai megnyitótól egy nappal, február 8-án óriási felvonulást fog tartani a Koreai Néphadsereg megalakulásának hetvenedik évfordulója alkalmából. Lehetséges tehát, hogy a szokatlan közeledéstől végül mégsem érdemes jelentős előrelépést remélni: Észak-Korea ezzel azt is jelezheti, hogy bár kész a fokozatos tárgyalásokra, világossá akarja tenni – katonai és nukleáris erejét továbbra sem szabad lebecsülni. Így hiába a közös zászló és a béke üzenete, a február 8-ra tervezett felvonulás és erődemonstráció tisztán megüzenheti a világnak, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kitart hagyományos ideológiája mellett. ✎

„HOSSZÚ TÁVON KIZÁRÓLAG A FOGYASZTÓK TUDATOSSÁGÁBAN LEHET BÍZNI”

MIKUS ÁRON ▾

A Mérték Médiaelemző Műhely által fejlesztett alkalmazás, a Mediabubble célja, hogy segítsen többoldalúan tájékozódni, és kitérni „véleménybuborékunkból”. Urbán Ágnessel, egyetemünk docensével, a projekt egyik vezetőjével beszélgettünk a mediabuborék jelenségéről, az alkalmazásról és a tudatos médiafogyasztásról.

MEDIABUBBLE MINT JELENSÉG

Filterbubble, szűrőbuborék, Facebook-buborék és tulajdonképpen az echo chamber (visszhangkamra): ezek a szavak mind azt jelenséget hivatottak leírni, ami annak a következménye, hogy nagyon sokan algoritmusvezérelt, digitális felületekről tájékozódnak. Ilyenek a közösségi oldalak és a keresők. Az aránylag közismert, hogy a Facebook és a Google lényegében személyre szabott szolgáltatást nyújt, és saját korábbi preferenciáink és döntéseink határozzák meg azt, hogy mit látunk most. Így a saját választásaink foglyai vagyunk, és csak azokkal a véleményekkel találkozunk, amivel már korábban egyetértettünk. Ennek következményeképpen kezd beszűkülni a nyilvánosság, és egyre kisebb az esélye, hogy alternatív véleményekkel találkozzunk. Még ha meg is változik valakinek a véleménye, például egy élmény hatására érdekelni kezdik az emberi jogok, jó eséllyel akkor sem fog olyan hírekkel, posztokkal találkozni, melyek lekövetik ezt a váltást.

Véleménybuborékok eddig is léteztek, és a különböző beállít-

tottságú emberek különböző hírforrásokból, sajtótermékekből tájékozódtak. Azonban ezekben az esetekben az olvasó többé-kevésbé tudatos döntése volt az, hogy melyik újságot veszi meg, és nem egy algoritmus – amit nem is ismerünk pontosan – befolyásolta azt, hogy milyen hírrel találkozott. A technológiai fejlődés és az internet könnyebbé tette, hogy kitérjünk ezekből a buborékokból, de csak azoknak, akik ki is akarnak.

A MEDIABUBBLE MINT ALKALMAZÁS

A Corvinus egyetem oktatói, Urbán Ágnes és Polyák Gábor az általuk vezetett civil szervezettel (Mérték Médiaelemző Műhely) megnyertek egy Google DNI (Digital News Innovation) pályázatot – A DNI pályázatok során a Google a legígéretesebb európai média projekteket finanszírozza. Ennek keretében született meg a Mediabubble alkalmazás, ami különböző politikai beállítottságú, saját tartalommal rendelkező hírportálok cikkeit gyűjti össze, és amikor megnézünk egy hírt, akkor ugyanarról az eseményről öt másik, az eredetitől eltérő színvonalú portál írását is felkínálja. Így

a elolvassunk valamit az Indexen, akkor látjuk, hogy mit írt róla az Origó, a 888, a Magyar Idők, vagy a 444. Mindez egy tanuló algoritmussal működik, ezért ahogy nő a felhasználók száma, úgy lesz egyre pontosabb a találati arány.

A felhasználók számának növekedése különösen fontos a választási kampány időszakában, mert ilyenkor még inkább gyakoribb, hogy a különböző pártok többféleképpen interpretálják ugyanazt az eseményt.

MÉDIA OMBUDSMAN

Az alkalmazás mellett a Média Ombudsman névre keresztelt is a projekt eredménye. Hat hónapon keresztül különböző szakértők, újságírók írtak elemzéseket arról, hogy az adott hónap legnagyobb médiavisszhangját kiváltó eseményeit hogyan jelentette meg a magyar online média. Az elemzésekben alapvetően arra keresték a választ, hogy mennyire kaphattak az olvasók sokszínű és szakmailag megalapozott tájékoztatást az egyes eseményekről. Ezek az elemzések lerövidítve, fogyaszthatóbb formában a Mérték blogon is megjelentek.

MEDIABUBBLE MINT BUZZWORD

A mediabubble és az echo chamber buzzworddévá váltak, és egyre többen beszélünk róluk, aminek Urbán Ágnes szerint örülhetünk, mert két évvel ezelőtt még alig lehetett hallani a jelenségről és a vele járó problémákról. Annak ellenére, hogy a hazai médiában már viszonylag régóta jelen van az a szakértő-logika, hogy a jobboldaliak nem olvasnak baloldali hírforrást, és fordítva. Ezért nekünk különösen jól jött, hogy különböző nemzetközi történések kapcsán – mint az amerikai elnökválasztás – előtérbe kerültek ezek a jelenségek, (például az álhírek) és már nem csak egy szűk szakmai elit tud róluk és foglalkozik velük.

MÉDIATUDATOSSÁG

Mindez nagyon sokat segített abban, hogy a fogyasztók elkezdjenek tudatosabbá válni, mert olvasnak valahol a jelenségről, és elgondolkoztak azon, hogy a saját newsfeedjükben is csak egyoldalú információkkal találkozunk. Persze még mindig vannak emberek, „akik annyira be vannak zárva a mediabuborékjukba, hogy azt sem tudják, hogy be vannak zárva”, viszont hosszú távon kizárólag a fogyasztók tudatosságában lehet bízni, mert hiába jönnek az újabb és újabb technológiafejlesztések, mindegyik hozza magával a saját árnyoldalát.

Az oktatási rendszernek is nagyon nagy szerepe van abban, hogy mennyire képes kritikus gondolkodásra nevelni és sajnos a magyar oktatási rendszer nem jeleskedik ezen a téren. Ugyanakkor a filter bubble egy olyan jelenség, amit az ember a barátaival beszélgetve is észre tud venni, és néhány kattintással tehet ellene, legalábbis, ami a hírfogyasztást illeti. ✍

A LEGJOBB ÉLET PROBLÉMÁJA

A JÓ ÉS AZ IGAZSÁGOS HARCA A MODERN DEMOKRÁCIÁBAN

KOVÁCS MÁTÉ

Arisztotelész „Politika” című műve szerint „annak, aki az alkotmány legtökéletesebb formájáról a tárgyhoz méltó kutatást akar végezni, először is azt kell meghatároznia, hogy melyik életmód a legkívánatosabb”. A „hogyan éljünk” kérdéskör azonban sokkal inkább filozófiai, mintsem politikai kérdés, ahogyan Dr. Lánczi András, A Corvinus Egyetem rektora is fogalmazott az MTA Filozófiai Intézete által szervezett, „A mai demokráciák morális alapjai” című januári előadásán.

Napjaink társadalmában a demokrácia érdekei minden esetben megelőzik a filozófiát, ami a meglévő, egységes és a faji különbségek feloldása végett a konfliktusok fölé helyezett politikai rendszert hivatott megőrizni. Azonban az előadó szerint „ha a bölcsesség szeretetét nem vesszük komolyan, akkor nagyon nagy baj van”, ugyanis kizárólag csak így lehet meghatározni azt, hogy mi a szép, mi a jó, és mi a helyes cselekedet egy-egy kérdéskört illetően. Ha pedig a filozófia és a politika nem képes megteremteni, vagy legalább törekedni a társadalmi egységre, az a legtöbb esetben polgárháborúhoz vezet, melyet minden áron el kell kerülni.

A „helyes” meghatározása persze korántsem magától értetődő. Legfőbb kérdés a jog szerepe, hiszen a mai modern demokrácia legitimitási alapját az alkotmányos berendezkedés képezi. Lánczi András szerint azonban a „jog nem tud politikai kérdéseket kezelni, hiszen a politika első kérdése a jó, és nem az igazsá-

Pogonyi Szabolcs, a CEU munkatársa az előadást követő vitaindításában azonban rámutatott, hogy bár a liberális demokráciának valóban vannak alapvető konszenzuson alapuló metafizikai és szokásjogi alapvetései, azonban ennek fényében sokkal inkább a fundacionizmus, mintsem a fundamentalizmus jelenségével állunk szemben. Előbbi pusztán az alapokhoz való ragaszkodást, utóbbi viszont vallási fanatizmust jelent. Valóban igaz, hogy minden politikai vita alapvető társadalmi normákat feltételez, ugyanakkor a liberális demokráciában a cél egy általános minimum megállapítása, melyet mindenki elfogad, a vitatott témákra ugyanakkor az érvelés során nem lehet hivatkozni az előrejutás akadályozása nélkül. Ilyenek például a hiten és valláson alapuló kérdések.

gosság”. A két fogalom kapcsolata további jelentős kérdéseket vet fel, ahogyan a cím is fogalmaz, a „jó”, és az „igazságos” nem feltétlenül fedi egymást, gyakran kerülhetnek ugyanis konfliktusba. Az előadó álláspontja szerint a „legjobb élet problémáját” a bölcsesség erejével, intenzív és mély gondolkodással lehet racionalizálni, melyhez a jog pusztán kereteket képes adni, azonban a közélet szervezését illetően további motivációra már nem alkalmas.

Fontos feltenni ugyanakkor a kérdést, hol is tart napjainkban a modern társadalom. A legfőbb alappillért ugyanis a normatív, jogi természetű legitimitáció képezi, ami a liberális demokrácia alapja. A moralitást az emberek közötti különbségek fölé helyezett, azokat elfogadó eszménykép jelenti, mely szemben áll a vallási dogmatizmussal. Azonban éppen ezen eszménykép miatt felmerülhet a kérdés, vajon a liberális demokrácia nem éppoly fundamentalista-e, mint más, vallási alapon szerveződő társadalom.

A jövővel kapcsolatban persze számos probléma merülhet fel. A liberális demokrácia fenntarthatóságát egyre többen kérdőjelezzik meg, melynek alapvetően két fő iránya van. Egyik nézet szerint napjaink társadalmá olyannyira nyitottá vált, hogy kénytelen a saját normáit és értékeit megkérdőjelezni. A másik elgondolás pedig arra vezet, hogy a probléma valójában egy önfel számoló doktrína lehet, melynek sorsa előre meg van pecsételve.

A kérdés tehát az, hogy az összeomlás előre bele van-e kódolva a rendszerbe, vagy pedig a rossz gyakorlat vezethet el odáig. Akármit is hoz a jövő, annyit bizonyosnak állítani lehet, hogy az emberiség teljes egészét érintő problémáról van szó. Nem csak az elit „játéka”, ahogyan azt a kritikus tömeg gyakran hangoztatja, hanem mindent és mindenkit érint, ennek fényében pedig kizárólag akkor van esély a megoldásra, ha a társadalom képes lesz együtt, közösen gondolkodni egy valós párbeszéd formájában, mely nélkül az út valóban a szakadékkba, azaz a polgárháborúba vezet. ✎

BÉKÉS HÚSVÉTI VÁLASZTÁSOKAT!

ÖBERFRANK BALÁZS ▾

Kezdhethük vágni a centit: Áder János köztársasági elnök április 8-ra tűzte ki a 2018-as országgyűlési választás időpontját. A közvélemény általában semlegesén fogadta a hírt, néhány ellenzéki párt még örült is annak, hogy legalább minél hamarabb le tudják váltani a jelenlegi kormányt. Engem ugyanakkor az aggodalom érzése kerített hatalmába: mégis hogyan fogunk békés húsvétot ünnepelni alig héttel korábban?

Mint ismert, április 8-án, vasárnap járulhatunk az urnák elé, hogy a szavazólapokra behúzott két iksszel meghatározzuk a következő négy év országgyűlésének összetételét. A Gergely-naptár és a holdjárás szeszélyei folytán pedig úgy alakult, hogy idén éppen egy héttel korábban, április 1-jén ünnepeljük Húsvétvasárnapot is, amikor a nyugati keresztény világ Jézus Krisztus feltámadására emlékezik. Képzelnék el, hogy milyen közéleti állapotok uralkodhatnak majd ekkor, a kampányidőszak hajrájában! Abban az országban, ahol a választási ciklus közepén is plakátháborúban áll a kormány az ellenzékkal, illetve ahol egy nemzeti ünnepi megemlékezés kéz a kézben jár a hangos szóváltásokkal, nem lehet sok jóra számítani, békés ünnepekre legalábbis semmiképpen sem.

Persze könnyen legyinthetne erre az ember, mondván, a húsvéti ünnep tisztessége legyen a keresztény társadalom gondja, a többieknek ez csak egy újabb hosszú hétvégét jelent, amikor nem a munkahelyével

kell foglalkoznia. Van azonban két olyan ok, ami ettől függetlenül is érdekessé teszi a kérdést.

Az egyik a 2014-es választás, pontosabban annak körülményei. Akkor Húsvétvasárnap április 20-ára esett, a voksolást pedig már két héttel korábban lezavartuk, így nem merült fel ez a probléma. Meglepő módon Áder János – többek között – hasonló érveléssel indokolta az időpontkiírást: "A választások időpontját meghatározó döntéssel azt is elő kívánom segíteni, hogy – túljutva a politikai pártok versengésével – szükségyszerűen együtt járó zajos kampányidőszakon – a húsvéti ünnepek lehetőleg már olyan békés és nyugodt keretek között telhessenek, ami mindannyiunk személyes és közös reménye, jogos óhajtása – bármi legyen is a hitünk." Úgy látszik, a békés húsvét szempontja négy évvel később már nem játszott olyan nagy szerepet a döntésben. Az idei kiírást egyébként azzal indokolta a köztársasági elnök, hogy szimbolikus jelentéssel bír, hogy 1990-ben az első szabad választásokat szintén április 8-án rendezték.

Ettől függetlenül az Alaptörvény és a hatályos magyar jogszabályok meglehetősen konkrétan rendelkeznek a szavazás mikéntjéről: az országgyűlési képviselők általános választását az előző Országgyűlés megválasztását követő negyedik év május vagy április hónapjában kell megtartani, ráadásul egy olyan vasárnapon, amely nem eshet húsvétra, sem pünkösdre. Áder János tehát a lehető legkorábbi időpontot választotta mind idén, mind 2014-ben. Egyébként négy évvel ezelőtt is elsősorban azzal indokolta a döntést, hogy az ország elemi érdeke, hogy minél hamarabb felálljon az új kormány. Ugyanezt a gondolatot vitte tovább idén januárban három ellenzéki párt is (MSZP, DK, LMP), akik örömmel fogadták a 2018-as kiírás hírért, mivel így minél hamarabb le lehet váltani Orbán Viktor kormányát.

A 2014-es választással való összehasonlításon kívül még azért is érdekes a húsvét és a választás kapcsolata, mert mindez éppen egy olyan kormány alatt történik, amely kezdettől fogva vállalja a keresztény hagyományokat és annak

erkölcsiségét. Sőt, tavaly szintén ez a kormányzat nyilvánította Nagypénteket munkaszüneti napnak. Ez irrelevánsnak tűnhet elsőre, hiszen a választás időpontját nem a kormány, hanem a köztársasági elnök tűzi ki. Mégis könnyű összefüggést sejtetni a két szerep között, hiszen az elnöki tisztelet a nagyobbik kormánypárt korábbi alelnöke tölti be, valamint a mostani és a legutóbbi választás esetében többször is felmerült a gyanú, hogy a kormánypártok előre tudtak a voksolás időpontjáról.

Így tehát az írás elején felvetett kétséget így lehetne átfogalmazni: a húsvéti ünnep tisztelete nem csak a keresztény társadalom, hanem a magát kereszténynek valló kormány gondja is. Vagy mégsem? Mitől lesz keresztény a kormányzás? Mit jelent a keresztény politika? Olyan kérdésfelvetések ezek, amelyek tárgyalása bőven túlfeszítik jelen cikk kereteit. Annyi bizonyos, hogy a húsvéthoz közeli választási időpont egy újabb bizonytalanságot hozott be a kormány és a kereszténység kapcsolatának egyértelmű megítélésébe. ✍

A CORVINUSRA KÖLTÖZÖTT A MUNAPEST

MIT KÍNÁL IDÉN A NAGYSIKERŰ KONFERENCIA?

Öt nap, tíz bizottság, negyvenegy képviselt ország, és több mint kétszáz diák. Négy évvel ezelőtt került először megrendezésre az International Diplomatic Student Association (IDSA) szervezésében a Munapest, mely azóta is töretlen sikernek örvend.

Idén először a Budapest Corvinus Egyetem épülete ad otthont az április 3-7. között tartott, az ENSZ működését modellező konferenciának, a Munapestnek. A többnapos esemény a világszervezet szimulációját foglalja magában (angol elnevezése a Model United Nations), mely során a diákok a szervezet delegáltjainak bőrébe bújva képviselik reggeltől estig adott országuk álláspontját. A 10 különböző bizottságban valós helyzeteket tárgyalnak, napjaink égető politikai, gazdasági, szociális vagy kulturális problémáira igyekeznek lehetséges megoldást találni. A formális keretek között zajló heves viták alatt a résztvevők nem feledkezhetnek meg arról, hogy

képviselt országuk érdekeit tartsák szem előtt. Ennek nélkülözhetetlen eleme nézőpontjukszélesítése, a probléma egy másik szemszögből való vizsgálata, hiszen gyakran előfordul, hogy a képviselt érdekek nem egyeznek a személyes véleménynel.

A **Munapest** egyik sajátossága és különlegessége az „Interconnectivity” jelenléte az egész esemény alatt. Bár minden egyes bizottság külön, a profiljához illeszkedő témát tárgyal ülései során, mind kapcsolódik egymáshoz és a konferencia átfogó, központi témájához. Idén tavasszal például az ázsiai kontinens és annak problémái kerülnek fókuszba. A delegáltak hamar megtapasztalhatják, mekkora

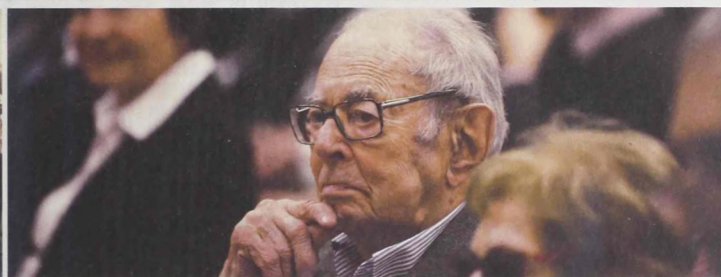
súllyal is bír minden mondatuk és döntésük, hiszen a szeparáltan ülésező bizottságok által elfogadott javaslatok kihatnak a többi bizottságra, befolyásolják azok munkáját. Ebben nagy szerepet játszik a köztük felállított hierarchia, valamint a „Press”, vagyis Sajtó jelenléte és munkája is. A Press külön bizottságként funkcionál, ahol a globális hírlapokat képviselő újságírók folyamatosan tudósítanak az ülések történéseiről.

Egymás meggyőzése, támogatók keresése kiemelkedő fontossággal bír a **Munapest** alatt, melynek kulcsa a megfelelő kommunikáció. Ez nem pusztán formális keretek között történhet, remek lehetőséget adnak az esti szociális programok

is. Mivel minden évben rengeteg a külföldi résztvevő a világ számos pontjáról, a szervezők nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a különböző kultúrákat közelebb hozzák egymáshoz. A multikulturális estéken a résztvevők megismerkedhetnek a különböző országok gasztronómiájával vagy tradicionális táncáival, felejthetetlen pillanatok és emlékeket teremtve, egy összetartó közösséget kovácsolva.

Amennyiben te is ki szeretnéd próbálni magadat az MUN világában és elmerülni a nemzetközi légkör adta tárgyalásokban és diplomáciai ügyletekben, keresd a **Munapestet** Facebookon, továbbá ne felejt el regisztrálni rá február végéig. ✎

EGY KÜLÖNLEGES SZÜLETÉS NAP

KORNAI 190

BOGATIN BENCE ▾

Január 21-én töltötte be 90. életévét Kornai János. Ez azon különlegesen ritka alkalmak egyike, amikor egy élő, s még inkább egy köztünk élő legenda előtt tiszteleghetünk. Ugyanakkor pontosan abból eredően, hogy Kornai János mai is éppen olyan tevékeny, aktív részese az egyetemi hétköznapiaknak, mint a Corvinus bármely másik oktatója, dolgozója, a a világhírű professor köszöntését célzó rituálé mentesül attól a pátosztól és meghatottságtól, ami az ilyen ceremóniakat számtalan alkalommal jellemzi. Ehelyett egyetemünk úgy ünnepli meg Kornai János 90. születésnapját, hogy az méltó módon rímeljen ma is folyamatosan bővülő életművére: munkáival, termékeny vitákkal, kritikus gondolkodásra készítő előadásokkal.

Ennek szellemében ünnepsorozat első állomása egy egésznapos, óriási sajtóérdekklődéssel kísért konferencia volt január 18-án. Hogy Kornai János neve milyen hívószó a világ vezető közgazdászai számára, azt remekül illusztrálja, hogy az eseményen előadást tartott – többek közt – Olivier Blanchard, az IMF korábbi vezető közgazdásza, az MIT professzora és Gérard Roland, az átmenet gazdaságtanának egyik legmeghatározóbb kutatója, a kaliforniai Berkeley Egyetem professzora.

Az esemény megnyitóján maga az ünnepelt is szólásra emelke-

dett. Mondandójában úgy reflektált saját munkásságára: "Az egész életemet azzal töltöttem, hogy bonyolult kérdésekre kerestem a választ. Bár a politikusok nagyon jók abban, hogy ezekre egyszerű válaszokat adjanak, én az ellen szoktam küzdeni, hogy egyszerű formulákba öntsük a bonyolult problémákat".

Noha Kornai a szocialista gazdaság leírásával vált híressé, köztudott róla, hogy életműve messze nem zárult le a közép-európai rendszerváltásokkal. A professor az iránti meggyőződését hangoztatta beszédében, hogy a kapitalizmus,

a piacgazdaság mostani folyamatai egészen új problémákat vetnek fel a XX. századi folyamatokhoz képest, és mindig nyitva kell állni az új problémák feltárására. "Az embernek nem szabad, hogy megmerevedett dogmái legyenek, meg kell próbálnia megérteni az új jelenségeket" - tette hozzá Kornai János.

A professor szerint a kételkedés a meglévő elméletek iránt, az, hogy friss szemmel nézzük a világot, a felmerülő gondokat, vezérelv az eredményes kutatáshoz, a tudományos munkához. Ezt a felfogást követve a nagyszabású ünnepsorozat tovább folytatód-

dik februárban is: 21-én és 22-én újabb nemzetközi konferenciára érkeznek egyetemünkre a világ neves közgazdászai, az őszi félévben pedig a professor nevével fémjelzett szeminárium is indul majd, a könyvtárban pedig folyamatosan megtekinthető a Kornai életműve köre szerveződő kiállítás.

Fókuszrovatunkban amellet, hogy a februári konferenciára hangolódunk, feldolgoztuk a professor munkásságának egy világ-szerte ismert szeletét, valamint egy mozzanatát is, amely talán kevésbé képezi részét a Kornai-legendárium rövidített változatának. ✎

A PUHA KÖLTSÉGVETÉSI KORLÁTRÓL

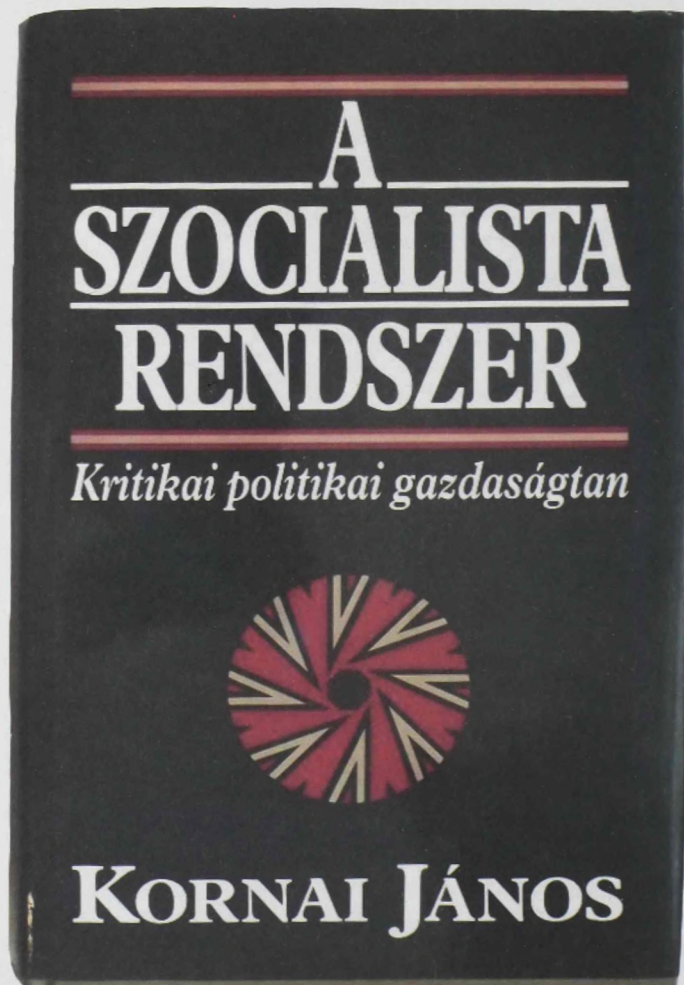
OBERFRANK BALÁZS ▸

Mi köti össze a szocialista rendszerek állami vállalatait, a 2008-as válságot és az olimpiai költségűllépéseket? Mind a puha költségvetési korlát szindrómájának megjelenési formái, amely jelenséget először Kornai János fogalmazta meg, és amely azóta is munkásságának sarokkövét képezi.

De mit is jelent pontosan a puha költségvetési korlát? Általánosságban a jelenség akkor áll fenn, ha valamely szervezet viselkedését befolyásolja az a várakozás, hogy súlyos pénzügyi problémák esetén egy külső fél kimentí. Kornai János ezt a kifejezést egy 1976-os előadássorozatban vezette be. A kor körülményeihez igazodva a szocialista gazdaság elemzésében használta a fogalmat, azon belül is az állami vállalatok működése kapcsán. Ezekben a vállalatokban ugyanis egyáltalán nem volt elsődleges szempont a nyereségesség, sokkal fontosabb volt a termelési terv mennyiségeinek teljesítése, valamint az, hogy a beruházások időben elkészüljenek. Ez a legtöbb esetben jelentős költségűllépést eredményezett, rontva a nyereségességet, vagy akár veszteséget okozva. A központi költségvetés ugyanakkor rendre kiségitette a vállalatokat, pénzügyileg kárpótolva a veszteségeiket. Ezzel a vállalatvezetők is tisztában voltak, így eleve úgy tervezték tevékenységüket, hogy tudták: szükség esetén az állam kimentí őket. Innen ered az elnevezés is: a standard közgazdaságtanban a döntéshozók költségvetési korlátja kemény, nincs lehetőség a túllépésre – a szocialista rendszerben ugyanakkor a korlát felpuhult.

A probléma gyökere nem abban rejlik, hogy az állam időnként kimentett vállalatokat, hanem abban, hogy mindez olyan gyakorisággal történt, hogy a vállalatok hozzászoktak ehhez és megváltozott viselkedésük. Ez a viselkedés azonban hozzájárult a szocialista hiánygazdaság kialakulásához, általánosságban pedig hatékonyságvesztést idézett elő.

Az azóta eltelt csaknem négy évtizedben a puha költségvetési korlátnak könyvtárnyi irodalma született világszerte, finomodtak a fogalmak és új kutatások indultak a témában. A magyar professzor az új fejleményeket egy gyűjte-

ményes kötetben is összefoglalta 2014-ben. Ebben már jóval általánosabb keretek között vizsgálta a kérdést: a puha költségvetési korlát jelensége nem csak a szocialista gazdaság sajátja volt, ugyanúgy tetten lehet érni a kapitalista berendezkedésben is. Ennek legkézenfekvőbb formája továbbra is az állami tulajdonú vállalat, elég csak a BKV-ra vagy a MÁV-ra gondolni, amelyek rendre veszteséges cégek, ám fennállásuk létfontosságú az államnak, emiatt joggal lehet számítani a megsegítésükre. Ugyanez a helyzet a helyi önkor-

mányzatokkal is, 2011 után például a magyar kormány vállalta át az önkormányzatok adósságait, amely a puha költségvetési korlát tipikus példája. De a versenyszfért sem kerüli el a jelenség: a legnagyobb bankok vagy nagyvállalatok gyakran olyan jelentősek a nemzetgazdaság számára, hogy az állam nem hagyhatja csődbe menni őket. Az 1929-es vagy a 2008-as válság során például a legnagyobb amerikai pénzintézetek kaptak hatalmas állami támogatást, megelőzendő a dominószzerűen beinduló pénzügyi

katasztrófát. A puha költségvetési korlát melegegya a hatalmas volumenű beruházások világa is. Gyakran a projekt kezdetekor jóval alacsonyabbra becsülik a várható költségeket, és csak menet közben derül ki, hogy áremelkedésre kell számítani. Ekkor azonban a beruházó (vagy az állam) a presztízvesztéstől tartva akkor sem lép vissza, ha ez közgazdaságilag indokolt lenne, helyette tovább önti a pénzt a projektbe. Erre jó példa a közelmúlt csaknem összes olimpiája, vagy olyan nagyberuházások, mint például a 4-es metró.

De milyen hatásai lehetnek annak, ha felpuhul a költségvetési korlát? Először is a döntéshozók hajlamosak lesznek a könnyelmű költsékezésre. A szervezet kevésbé lesz érzékeny az ár- és költségváltozásokra, hiszen a kimentésben bízva nem kell racionalizálni a kiadásokat. De a legfontosabb következmény az, hogy a puha költségvetési korlát rossz ösztönzöt ad a társadalom kezébe, tulajdonképpen rombolja az erkölcsi normákat. Hiszen ha a felelőtlenül költsékező vagy veszteséges vállalatok mindenképpen folytathatják a működésüket, akkor nem érdemes becsületesnek lenni, vagy tökéletesíteni a termelést. Nem szükséges betartani a szerződéseket, vagy megfizetni az adósságokat, hiszen nagy baj esetén ezt úgymint megteszi más helyettük. Ez a mechanizmus tulajdonképpen bünteti a jól működő döntéshozókat.

A probléma tehát fennáll, a kezelése ugyanakkor korántsem olyan egyszerű. Kornai szerint ugyanis sok esetben indokolt a szervezetek kimentése, mert sokkal nagyobb bajokat lehet vele elkerülni. Minden a helyes mértéktartáson múlik. A professzor nem véletlenül nevezi a jelenséget szindrómának, betegségnak. A puha költségvetési korláttal együtt kell élni, nem lehet kiirtani, de minden eszközzel meg kell akadályozni az elhatalmasodását. ✍

KORNAI JÁNOSSEL ÉRT RÉVBE A KÍNAI GAZDASÁG HAJÓJA

BOGATIN BENCE ▾

Kornai János munkássága kapcsán elsősorban mindenkinek a szocialista gazdasági rendszerek leírása és a puha költségvetési korlát, na meg persze A hiány jut eszébe, a dobogóról pedig éppen csak lecsúsznak a professor aktuális közéleti megnyilvánulásai. Mindez joggal és nem érdemtelenül van így, ugyanakkor életművének méltatlanul keveset emlegetett mozzanata a kínai gazdasági reformjában játszott óriási szerepe. Kornai János 1985-ös kínai utazásáról és a Jangce vizén tartott nemzetközi konferenciáról Julian Baird Gewirtz: *Unlikely Partners: Chinese Reformers, Western Economists, and the Making of Global China* című könyve ír részletesen.

Mao Ce-tung 1976-ban bekövetkezett halálával a kínai történelemnek egy olyan korszaka zárult le, amelyben még a többi szocialista országhoz képest is különlegesen kegyetlen volt az elnyomás. Nyomor és éhínség, szeszélyes gazdaságpolitika sújtotta a lakosságot. A hatalmi harcok átmeneti éveit követően, 1981-től indult útjára Teng Hsziaping vezetésével a rendszer reformja.

Ennek a változásnak a keretében zajlott 1985 szeptemberében az SS Bashan nevű hajó fedélzetén az a konferencia, amely lehetőséget teremtett a kínai közgazdászok egy szűk csoportja számára, hogy a már megkezdett gazdasági reformokat a legnagyobb hatású nyugati szaktekintélyekkel elemezhesse. A fokozatos piacgazdasági átalakulás közepette a legnagyobb nyitott kérdés – valamint ezzel a konferencia tétje is – a piaci me-

chanizmus optimális szintje és bevezetésének ütemezése volt.

A konferencia megszervezésének utasítása egyébként attól a Csao Cejang pártfőtitkártól jött személyesen, akit később az 1989-es demokratikus megmozdulások vérbé fojtása után fosztottak meg ettől a tisztségétől. Gewirtz beszámolója szerint Csao élen járt a pragmatizmusban, és a régi szocialista elvekhez való ragaszkodás helyett sokkal inkább abban hitt, hogy "Kínának hiányosságait nemzetközi eszmecserevel kell pótolnia", és külföldi ötletekből táplálkozva kell megreformálni a bukott gazdaságát.

Többi nyugati kollégájához hasonlóan Kornai eredeti témája annak bemutatása lett volna, hogy a piacgazdaság szabályozó eszközeit lehet-e hatékonyan használni általában egy szocialista gazdaságban. Hallva azonban, hogy a kínaiaknak még nem voltak meg-

határozott céljai a reformjaikkal, egy sokkal konkrétabb kérdésre adott választ előadásával: mégpedig arra, hogy milyen utat is kellene választania Kínának. Kornai amellet tett hitet, hogy Kínának piaci koordinációra és makroökonómiai kontrollra kell törekednie. Ennek lényege abban állt, hogy a vállalatoknak versenyhelyzetben, piaci nyomásra kellene reagálniuk, de az állam tudná kontrollálni a makroökonómiai folyamatokat, és szabályozni a piac gazdasági és jogi paramétereit.

Kornai előadását olyan lelkesedéssel fogadták a kínai közgazdászok, hogy néhányuk még aznap este felkereste őt azzal a szándékkal, hogy kezdeményezzenek egy hivatalos kínai fordítás A hiányból.

A közgazdászok felbuzdulását nem osztotta maradéktalanul a pártvezetés, amelyben a reformpártiak heves vitákat folytattak a konzervatívokkal a konferencia

kiértékelését követően. A reformtörekvések elleni belső támadások ellenére Csao Cejang keresztül tudta vinni koncepcióját, és végül 1987-ben, a Kínai Kommunista Párt – nem kis részben Kornai János javaslatai mentén – 13. kongresszusán végérvényesen elkötelezte magát a sajátos rendszer mellett, amelyben "az állam irányítja a piacot, és a piac vezet a vállalatokat.

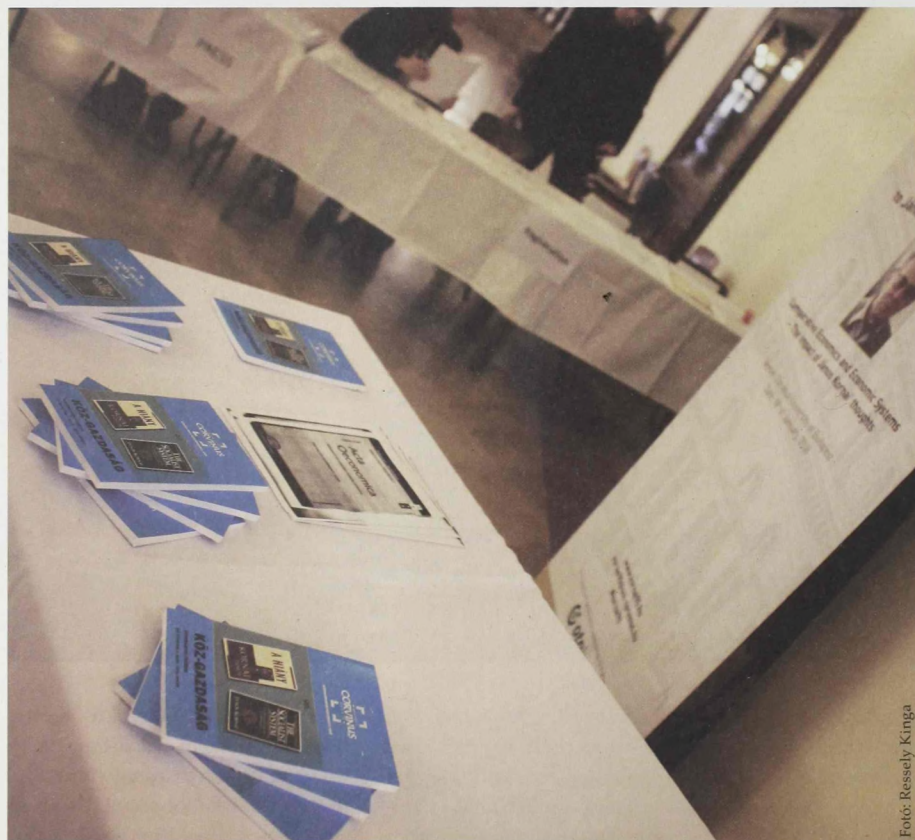
Két évvel később a Tienanmen téri vérengzést követően Csao politikai bűnbakká vált, aminek folytán azt is a fejére olvasták, hogy Kínát le akarta téríteni a szocializmus útjáról, nevét pedig végérvényesen elválasztották a következő évek robbanásszerű gazdasági fejlődésétől. A sikerek kibontakozásának hatására Kína 1993-ban alkotmányban szilárdította meg az állam és a piacgazdaság tartós elegyét. Kína 2010-re – Japánt is lehalgyva – a világ második legnagyobb gazdasága lett a GDP tekintetében. ✎

KORNAI 90

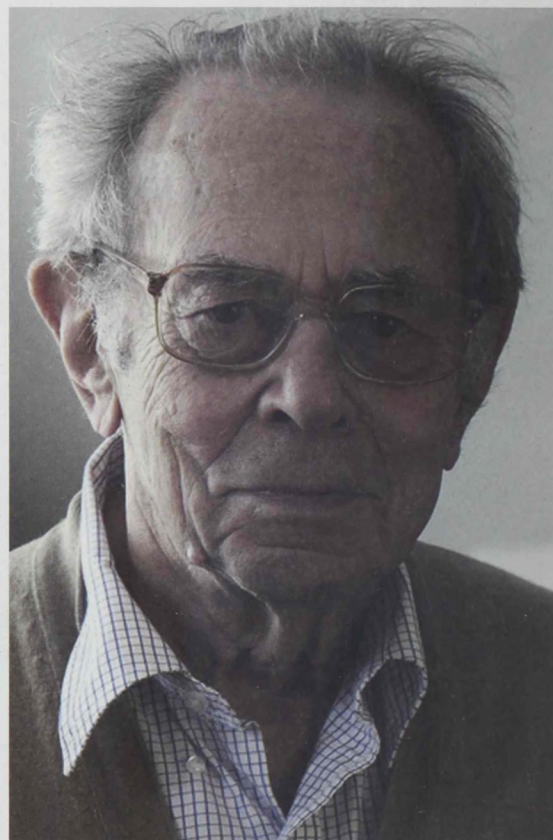
NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁT SZERVEZ A CORVINUS KORNAI JÁNOS TISZTELETÉRE

KELEMEN FANNI ▸

Kornai János 90. születésnapjának tiszteletére az Egyetem a 2017/18-as tanévben több eseményt is szervez. A Kornai90 programsorozatnak köszönhetően számos világhírű kutató előadásait hallgathatjuk meg, köztük magát Kornai Jánost, intézményünk professor emeritusát is. Az őszi félévben zajló Kornai János-féle szeminárium és a januárban megrendezett workshop után nemzetközi konferenciára érkeznek tudósok a világ minden tájáról február 21-22-én.

Fotó: Resselty Kinga

Szerteágazó tudományos jelenlét

A gazdasági világválság utáni alapvető változások megértéséhez nagyban hozzájárul Kornai János munkássága, így a tiszteletére rendezett konferencia célja olyan kutatók meghívása volt, akik Kornai meglátásait hasznosították a saját munkáikban. Az eseményre a közgazdaságtan, politikai gazdaságtan, politikatudomány, szociológia és a történelem területéről is érkeznek előadók. A januári workshopot megnyitó Olivier Blanchard, az IMF korábbi vezető közgazdásza és Gérard Roland a kaliforniai Berkeley Egyetem professzora után így többek között Kornai János koráb-

bi kutatótársa, a Harvard Egyetem Nobel-díjas kutatója, Eric Maskin látogat el Egyetemünkre. A különböző szekciók vitaindítói nem mások, mint a Herthfordshire-i Egyetem professzora Geoffrey Hodgson, a London School of Economics-ról érkező Erik Berglőf, a Collège de France-on, a Harvardon és az LSE-n is oktató Philippe Aghion, és a Yale-en, illetve a New York-i egyetemen munkálkodó Szelényi Iván.

A konferencián érintett témák

Az előadások párhuzamosan négy helyszínen zajlanak az Egyetem főépületében. A különböző panelek olyan témákat fednek le, mint a

bizalom és a kronizmus (a favoritizmus azon formája, amikor egy személy a barátait részesíti előnyben), az államadósság kezelése, vagy a gazdasági gondolkodás története. Kornai János Kína gazdasági átmenetében vállalt jelentős szerepéből kifolyólag szó esik a tervezésről és az átmenetről, de különböző kínai egyetemekről érkező kutatókkal kerekasztalbeszélgetésre is sor kerül. Természetesen nem maradhat ki a témák közül a puha költségvetési korlát fogalmát alapul vevő kutatási eredmények ismertetése sem. A második nap zárásaként pedig Kornai János a konferencia során felvetődött meglátásait osztja meg. A teljes program megtekinthető a www.kornai90.hu weboldalon.

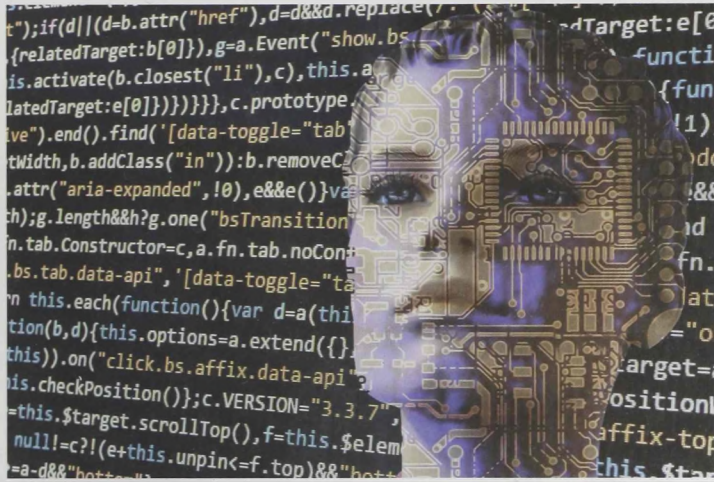
A konferenciához kapcsolódó egyéb programok

A szimpózium hivatalos idején kívül is számos eseményt látogathatnak meg az érdeklődők. Február 20-án 15:00-kor Chenggang Xu tartja meg Institutional Origins of Bolshevism: Russia and China című előadását. Szintén február 20-án, 17 órakor Kis János és Adam Michnik részvételével Transition and U-turn in Central-Europe címmel tartanak kerekasztalbeszélgetést. A január óta nyitvatartó Kornai János kiállítás pedig továbbra is várja az érdeklődőket az Egyetem C épületének könyvtárában. ✎

TARTSUK A LÉPÉST: ÚJ JELENSÉGEK AZ ÚJ ÉVRE

PALOTÁS ZSUZI ▾

A tél és az ünnepi időszak nyugalmából visszatérve a valóságba és kicsit határon túlra tekintve szépen kirajzolódnak olyan üzleti trendek, amikből a Fortune listája alapján válogattunk. Az elmúlt években még ezek a jelenségek csak alakultak, mostanra viszont fontos részévé váltak nemcsak az üzleti, de a mindennapi gondolkodásnak is.

AI AZ ÉRINTŐKÉPERNYŐ MÖGÖTT?

„A mesterséges intelligencia szerepe olyan alapvető lesz, mint a gőzgépé az ipari forradalomban” – fogalmaz a Prim Online, ezzel arra utalva, hogy az AI egyre szélesebb körben kezd elterjedni. Szinte egy természetes folyamatként hálózza be például a vásárlás, az önvezető autók, a robotika vagy az egészségügyi diagnosztika területét. Arról nem is beszélve, hogy ennek a terjedésnek indikátorai a mindenki kezében ott lévő okostelefonok, amelyek szépen lassan intelligens készülékké válnak, megjósolják a lépéseinket és cselekedni fognak helyettünk.

Ezt a kilátást persze nem kell készpénznek venni, mert a folyamatban rengeteg buktató is van, ami például a felhő és a készülék összehangolásában merül fel. A készülékek a Deep Learning és a Machine Learning funkciók segítségével tanulják meg a felhasználási szokásainkat, és azokat feldolgozva működhetnek akár tőlünk függetlenül.

Számos területet érdemes figyelembe venni, ahol mindenképp köszönhetően többé-kevésbé

drasztikus változások várhatóak. Ilyen például a fotózás, ahol kilátásban van a kamera általi tárgy- és képfelismerés, illetve az egészségügy, ahol pedig majd a betegségek diagnosztizálása valósulhat meg.

REFORMÁLT-E A #METOO KAMPÁNY?

A tavalyi évnek egy nagyon fontos és jelképes mozzanata volt a szexuális zaklatás ellen irányuló #MeToo kampány. Érdekes megfigyelni a következményeit, amelyek túlmutatnak az indulatokon és a konkrét példákon. Hogyan fordulhat át az online kampány egy offline társadalmi változásba? Míg nálunk a probléma megmaradt a fejtegetés és a véleményezés szintjén, az Egyesült Államokban kézzel fogható változások történtek a nők munkahelyi jelenlétét illetően. A férfiak sokkal nagyobb távolságot kezdtek el tartani a kolléganőiktől és magatartásuk óvatoskodóvá vált, félve attól, hogy egy #metoo posztban látják viszont a nevüket. Ez a hozzáállás azonban visszás helyzetet idézhet elő: a nők beilleszkedésének, illetve egyenlő bánásmódjának sérülését.

Szerencsére vannak pozitív példák is. Egyes cégek a „szürke zóna” határainak keresgélése helyett inkább a párbeszédet szorgalmazzák a kollégák között, anonim bejelentő rendszerekkel és jogi tanácsadással segítik az egészséges munkakapcsolatokat.

ROSSZ KEZEKBE VANNAK A KÖZÖSSÉGI PLATFORMOK?

„A közösségi média gyakorlatilag védtelen a politikai manipulációval szemben” – ismerte be három közösségi média platform egy kongresszusi meghallgatáson. A Facebook, a Google és a Twitter is olyan felületek, amelyeket – bár ellentmond a hitvallásuknak – nagyon egyszerű felhasználás helyett kihasználni. Így történt ez az amerikai elnökválasztás idején, amikor is ezek a felületek megteltek álhírekkel és megtévesztő posztokkal. A hirdetési felületeket az orosz kormány közvetítőkön keresztül vette meg, és így nagy hozzáféréssel tudták félrevezetni az embereket. Abból kiindulva, hogy a Facebook rengeteg információt gyűjt a felhasználóiról, elképzelhetetlennek tűnik, hogy ne legyen tisztában azzal, pontosan ki fizet egy-egy hirdetésért; pedig, mint kiderült, így van.

Az ígéret persze megvan a politikai manipulációk nagyobb mértékű szűrésére, de azért nem árt továbbra is fenntartásokkal kezelni a hírfolyamban megjelenő cikkeket.

A VEZÉRIGAZGATÓK AZ ÚJ POLITIKUSOK?

2017-et az Egyesült Államokban sokan úgy emlegetik, hogy „Age of the CEO Stateman”, tehát a vezérigazgatók kora. Ez annak köszönhető,

hogy az amerikai politikai kultúra jelentős változáson ment keresztül. A vállalati vezetők lehetőséget kaptak arra, hogy kihasználják hatásukat a társadalmi változásokra – és pozitív üzleti eredményekre – vonatkozóan. Ez azt eredményezte, hogy az amerikai nép egyre inkább a vezérigazgatókat tekinti a változások előremozdítóinak, nem pedig a politikusokat.

Például a Microsoft vezérigazgatója az éghajlatváltozás ellen küzd, ezért vágott bele egy ötven millió dolláros, mesterséges intelligencia alapú projektbe, aminek a segítségével 2030-ra 75%-kal csökkentenék a szénkibocsátást. Az autópárhaz pedig a Ford nemrég kinevezett vezérigazgatója úgy szeretne egy új irányt adni a mobilitásnak, hogy teljesen elektromos járműveket fejleszt ki.

KETYEG A RECESSZIÓS ÓRA

A recesszió gazdasági hanyatlást, visszaesést jelent; más szóval a hullámvölgyet a hullámhegy után. Jelenleg az Egyesült Államokban még mindig tart a gazdasági növekedés, immár nyolc és fél éve. Emelkednek a bérek és a munkanélküliség is nagyon alacsony. A folyamatos fejlődés azonban lehetetlen: előreláthatólag valami meg fogja szakítani ezt a pozitív folyamatot. Ha globálisan értelmezzük, akkor ez egy nagyon összetett jelenség, amely olyan részekből áll össze, amik egyesével nem lennének említésre méltók, de együtt már jelentős változásokat okoznak.

Megtörténhet például egy nagyobb kiugrás az árfolyamokban, vagy akár a tőzsde összeomlása a technológiai vállalatok ártértékelése miatt, esetleg belefuthatnak egy „nukleáris zsákutcába” Kim Dzsong-Unnal szemben. ✎

AMERIKAI DIÁKMUNKA MÁSKÉPP

KOVÁCS-DOBÁK GÉZA ▾

Az amerikai diákmunkák piacát Magyarországon évtizedek óta két nagy szereplő, a CampLeaders és a CCUSA uralja. Az Amerikában nyári munkát vállaló magyar egyetemisták többsége rajtuk keresztül, diáktáborokban talál magának állást. Miért döntött úgy három corvinusos hallgató, hogy saját céget indít és versenybe száll az amerikai diákmunkák piacán? Az American Travel & Work (AT&W) alapítóival, Nasz Rékával, Kironsky Zoltánnal és Rác Gáborral beszélgettünk.

Miért pont amerikai diákmunkák? Hogyan jött az ötlet?

ZOLI: Én 2013-ban és 2014-ben vettem részt a Summer Work & Travel programban életmentőként. Mindkét évben Washington DC környékén dolgoztam, és már akkor tudtam, hogy ez egy életre szóló élmény lesz. Hazatérésem után meglepő volt, hogy az egyetemisták közül szinte senki nem tudott a legkellemesebb nyári munkaköréről. Innen jött az ötlet, hogy hívjuk fel a magyar hallgatók figyelmét arra, hogy a táboroztatáson túl is van diákmunka az USA-ban. Végül Rékával és Gáborral egy hétfévi borozgatás során döntöttük el, hogy belevágunk, és 2017 nyarán meg is alapítottuk az AT&W-t.

Az amerikai diákmunkák piacát évtizedek óta két nagy cég határozza meg, többnyire tábori munkákkal. Ez miért nem rettentett el az indulástól?

ZOLI: Nem rettentett el az oligopol piac, hiszen épp ezért alapítottuk meg a cégünket, hogy egy olyan programot kínáljunk, amelynek során a nyár minden napját élvezik: a munkaidőt ugyanúgy, mint az utazást.

Miben jobb a ti szolgáltatásokat, mint a tábori munkák?

RÉKA: A tábori munkákkal ellentétben minden munkahelyünk nagyvárosokban vagy közvetlen mellettük van. A résztvevők nem elszigetelten dolgoznak egy táborban, így teljes részesei lehetnek az amerikai vérkeringésnek.

Az életmentő munkakör a legjobb nyári munka, hiszen hol kellemesebb eltölteni a forró nyári napokat, mint a medenceparton egy ernyő alatt? Nem is egy megerőltető munka, és kiváló lehetőséget nyújt a helybeliek megismerésére. A lifeguardok ráadásul nagyon meg vannak becsülve az amerikai társadalomban.

Fizetésben is előnyösebb a programunk, hiszen résztvevőink amerikai bérszínvonalon dolgoznak. Átlagosan \$10-t keresnek óránként, a túlórák pedig másfélszeresen vannak fizetve.

Mi volt a legnagyobb nehézség ennek az összeállításában?

GÁBOR: Az üzleti tervünk nagyon sokat segített az indulásban. Számos lehetséges problémát tudtunk vele előre észlelni és így azok kezelése sem volt nehéz.

Arra viszont egyikünk sem számított, hogy amerikai partnert találni milyen nehéz lesz. Az amerikai közvetítőknek többnyire nincs már szükségük új ügynöki kapcsolatokra. Ráadásul ők nyáron, amikor mi már az egyetemi kapcsolatok kiépítésén dolgoztunk volna, még bőven nem foglalkoztak a jövő évvel.

A tanulság, hogy számolni kell az előre nem látható, harmadik felek viselkedéséből fakadó nehézségekkel. Nem lehet mindent irányítani és egy másik szervezet nagyon máshogy láthatja egy ügy sürgősségét.

Az indulás finanszírozása nem jelentett nehézséget?

GÁBOR: Az AT&W-t teljes mértékben saját félretett pénzünkkel finanszíroztuk. Az első komoly bevételekig egy évet kell saját zsebből finanszíroznunk – ehhez képest a kezdeti tőkénk nem volt túl nagy. Nagyon fontos így számunkra a "bootstrapping". Ennek a lényege, hogy mindent igyekszünk pragmatikusan, pazarlás nélkül megoldani. Céges laptop, telefon? Minek, használjuk a sajátunkat. Iroda? Minek, dolgozunk otthonról. Sikerült olyannyira minimalizálni a cég egyéb költségeit, hogy az induló tőkénk nagyját marketingre tudjuk fordítani.

A mindennapi munkában mi jelent számotokra komoly kihívást?

GÁBOR: Magyarországon, főleg a diákok körében szerintem komoly bizalmatlanság van az újonnan alapult cégekkel szemben. Ez persze érthető, hiszen nincs sokéves működés, amelynek eredményeire hivatkozhatnánk. Hiszünk abban, hogy a szolgáltatásunk jobb, mint a versenytársaké – a munkánk legkomolyabb kihívása a bizalom megterem-

tése – a jelentkezőinknek látnia kell, hogy ezt tényleg biztosítani tudjuk.

Mit mondanátok azoknak a corvinusos hallgatótársaitoknak, akik saját vállalkozás indításán gondolkodnak?

ZOLI: Ne veszítsétek el a kedveteket, ha nem teljesen úgy alakulnak a dolgok, ahogy azt előrevetítettétek az üzleti tervben. Az elején szinte lehetetlen megjósolni az esetleges kihívásokat, vagy a külső környezet alakulását.

GÁBOR: Az induláskor könnyű elfelejteni, hogy minden cég az eladásaira épül. Mindegy milyen vállalkozásba kezdesz, profi salesman kell, hogy legyél. Ezt az egyetemen nem tanulod meg, így magadat kell kiképezd.

RÉKA: Az egyetem jó lehetőség arra, hogy gyakorlati tapasztalatra tegyél szert és a kapcsolati tőkéd növelj. Érdemes így részt venni a diákszervezetek életében, ahol kicsiben próbálhatod ki egy projekt megtervezését és levezénylését. ✍

MINT A GOMBA ESŐ UTÁN

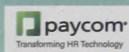
KRÁMLI SZABOLCS JÓZSEF ▾

A Fortune elkészítette százas listáját 2017 leggyorsabban növekvő vállalatairól. Alábbi összeállításunkban összeszedtük, mi mindent érdemes tudni a lista első öt helyezettjéről.

1 NATURAL HEALTH TRENDS CORP.

A Natural Health Trends megjelenése ezen a listán nem meglepő, de komoly teljesítmény: a tavalyi összeállítás első helyezettjei szintén ők voltak, de még 2015-ben is, amikor felkerültek a listára, sikerült az előkelő második helyet megszerezniük; azaz növekedésük immáron harmadik éve töretlen. Az NHTC egy fóként szépségápolási termékekkel és étrendkiegészítőkkel foglalkozó MLM (Multi-level Marketing) vállalat. Kaliforniai székhelyű, ám sikerük titka nem az Egyesült Államokban, de még csak nem is az amerikai kontinensen keresendő, ugyanis kereskedő hálózatuk bázisa Hong Kong.

2 PAYCOM SOFTWARE

A listára idén először felkerülő Paycom Software egy oklahomai központú vállalat. Nevéből könnyen következtethetünk tevékenységükre: pénzügyi programokkal foglalkoznak, pontosabban egy online HR és bérszámfejtő alkalmazás repítette őket egészen a lista második

helyéig. A Paycom a modern technika lehetőségeit kínálja fel a vállalatoknak a emberierőforrás és a pénzügyek hatékonyabb menedzselése érdekében. A lehetőség széles kör előtt nyitva áll: a Paycomot alkalmazó vállalat lehet bármely iparág szereplője. Az alkalmazás szinte minden munkavállaló számára technológiai mankó lehet az eredményes munkavégzéshez.

3 LENDING-TREE

A LendingTree egy észak-karolinai vállalat, amely a lista második helyezettjéhez hasonlóan szintén az internet térhódítását használta ki. A manapság divatos „összehasonlítgató honlapok” modelljét ültette át a pénzügyi kölcsönök világába, így összekapcsolva a leendő ügyfeleket és a hitelintézeteket. Mondhatni a LendingTree a „hitelkereső”. Szolgáltatásuk rengeteg hitelintézetre kiterjed, és az USA valamennyi államában elérhető, amely egy nagy és stabil piacot biztosít számukra. Ezeknek is köszönhetően fejlődésük szakadatlan, így sikerült bronzérmesnek lenniük tavalyi tizedik helyezésük után.

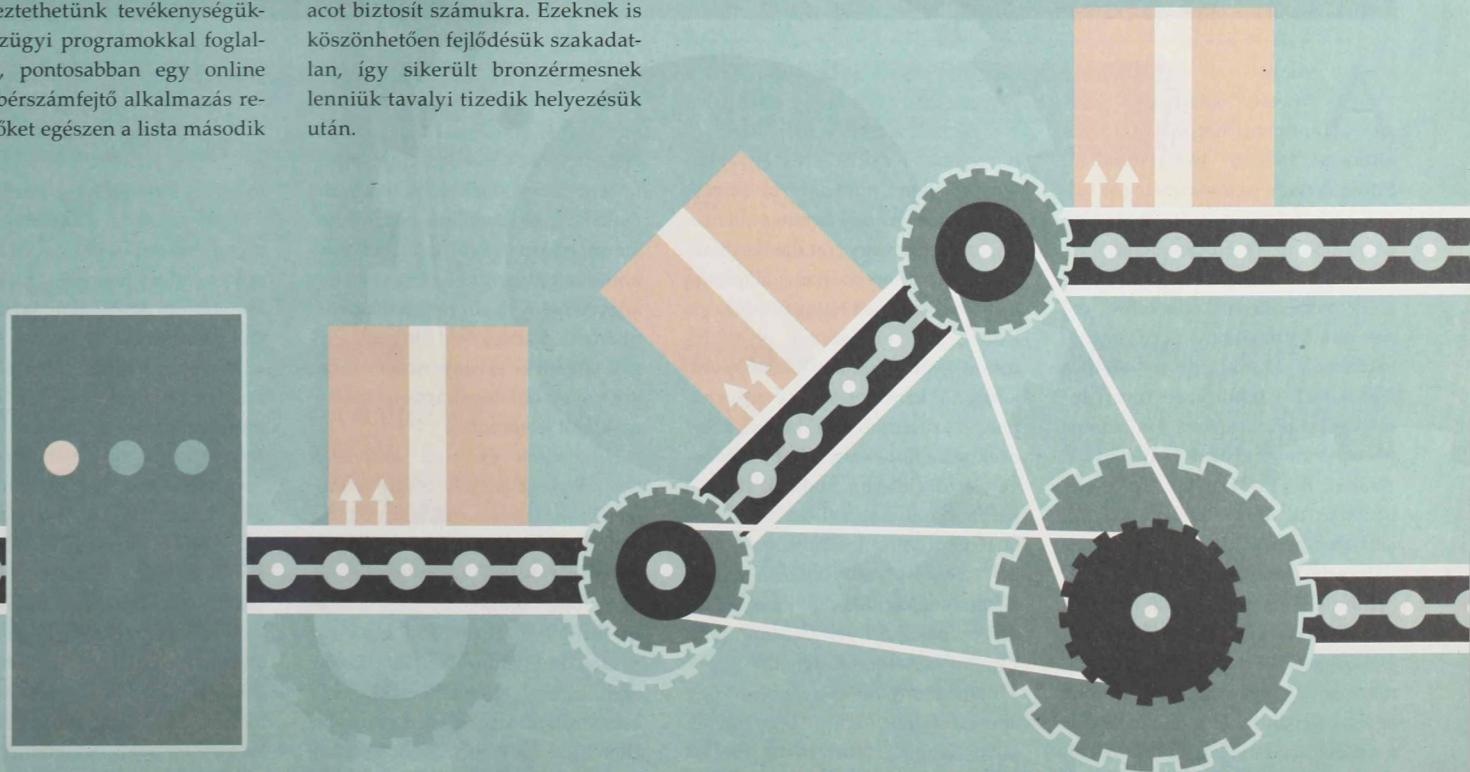
4 ABIOMED

A lista negyedik helyezettje egy egészen speciális piacon van jelen. Az Abiomed a kardiológia számára fejleszt és gyárt termékeket. Sikertermékük, az Impella a világ legkisebb szívpumpája: rengeteg szívelégtelenséggel küzdő embernek az életet jelentheti. Az Abiomed ezenfelül kifejlesztette az első, önállóan működő, komplett műszívet, az AbioCor-t, ezzel reményt adva sok donorra váró embernek világszerte. Az ilyen és ehhez hasonló fejlesztések eredményeképpen a massachusettsi vállalat éppen csak lecsúszott a dobogóról, de még így is négy helyet javított a tavalyi eredményhez képest, és ezzel már harmadik éve van jelen a Fortune listáján.

5 MIMEDX GROUP

Cikkünk utolsó szereplője az öt a listán eggyel megelőzőhöz hasonlóan az egészségügy költséges, komoly technológiai igényű szegmenséből származik. A MiMedx biológiai szöveteket állít elő emberi méhlepényből származó őssejtek felhasználásával. Az őssejtkutatók révén képesek lehetünk egyre több emberi szövetet a jövőben mesterséges úton előállítani, így az egészségügy ezen területén nagy fejlődési lehetőségek vannak még. A MiMedx először került fel a listára, de a további fejlődés az iparág fejlődésével párhuzamosan továbbra is lehetséges, azaz a jövőben számíthatunk még a georgiai központú vállalatra a száz leggyorsabban növekvő vállalat listáján.

KÉT DUDÁS EGY CSÁRDÁBAN? AKTIVIZMUS ÉS MŰVÉSZET

PALOTÁS ZSUZI ▾

Mit jelent ma művésznak lenni? Jár-e valamiféle ki nem mondott felelősséggel? Hiszen ők nem tisztán színészek vagy énekesek: a nagy sztárok egyben véleményvezérek is, és közszereplő voltukból adódóan nem csak önmagukért felelnek. Felmerül a kérdés, vajon szét lehet-e, illetve szét kell-e választani a művészeti tevékenységet a társadalmat érintő ügyekben való részvállalástól?

A világot megrengető #metoo kampány megmutatta, hogy mi rejlik a csillogás mögött Hollywoodban. Itthon is nagy sajtóvisszhangot keltett, mikor Sárosdi Lilla színésznő beszámolt az őt érő zaklatásról. A hírességek felszólalása rengeteg civilt bátorított hasonló tette, ezzel rámutatva, hogy a nőket érő bánásmód korántsem egyenlő a férfiakéval. Cikkünkben olyan hírességeket mutatunk be, akik fontos nőket érintő ügyeket támogatnak. Azáltal, hogy állást foglalnak egy közéleti ügyben (elnökválasztás), jelentős mennyiségű embert tudnak cselekvésre buzdítani.

Emma Watson az elmúlt években vált ikonikus alakjává a nők egyenjogúságáért folytatott harcnak, számára ez egy olyan életmód, amiben egyensúlyban lehet a művészete és a küldetéstudata. Az ENSZ jószolgálati nagykövetekeként a világ számos országában tart beszédeket a

nők helyzetéről, valamint a *Time Is Up Now* mozgalom tagja és népszerűsítője, olyan sztárokkal karöltve harcolnak a zaklatás és egyenlőtlenség ellen, mint Meryl Streep, Jane Fonda, Anne Hathaway, Jennifer Lawrence vagy Natalie Portman.

Reese Witherspoon megalapította a Pacific Standard Films produkciós irodát, ahol kifejezetten olyan filmeket gyártanak, amik középpontjában női karakterek és sorsok vannak. A színésznő arról beszél, hogy ezeknek a filmeknek a hatalmas bevétele tökéletesen mutatja, hogy a két nem munkahelyi megbecsülése közt nem kéne különbségnek lennie. Nemcsak a nők, hanem a férfiak is harcolnak a nőkért és az egyenlőségért, például Ryan Gosling, John Legend és Ashton Kutcher.

Lena Dunham-et régebben úgy aposztrofálták, hogy „egy generáció hangja”, most pedig többek között olyan jelzőkkel illetik, hogy „a női Weinstein”, annak ellenére,

hogy senkit nem zaklatott. Harcolni a nemek egyenrangúságáért tehát nem vált ki feltétlenül szimpátiát az emberekből és amellet, hogy eloszlatja negatív előítéleteket, teremthet újakat is. A kampány kapcsán elmentmondásba kerül saját magával, ami miatt álszentnek könyvelte el a közvélemény. Nem tudott megfelelni annak a közegnek, akiknek a jogait védeni és érvényesíteni akarta, így szerepvállalása karrierje megbicsaklását jelentheti.

Hírességek és civil aktivisták tevékenysége január 20-án a Women's March-on csúcsonyosodott ki. Amerikai nagyvárosok utcáin vonultak a nők, lányok és támogatók transzparenszekkel az egyenlőséget hirdetve. Továbbá a közösség a Donald Trump bevándorlással, egészségügyi ellátással és faji megosztottsággal kapcsolatos politikája ellen tiltakozott. Jelszóként festették a transzparenszekre: „Power to the Polls”, mi szerint új szavazók re-

gisztrálása révén növelni kellene a szavazásbéli részvételt azért, hogy tudjanak olyan jelölteket indítani, akik a nők jogaiért harcolnak a kormányzat különböző szintjein.

Visszatérve a kérdéshez, hogy mennyire szükséges határt húzni a művészeti tevékenység és a közéleti aktivizmus közé, arra talán Meghan Markle, Harry herceg jegyese, adja meg a választ. Tavaly tavasszal nyilatkozta, hogy felhagy a színészettel, mert „másra szeretne koncentrálni, olyasvalamire, amit szenvedélyesen tud csinálni”. Bár már kislány kora óta kiáll társadalmi, főleg nőket érintő ügyek mellett, a művészi és a közéleti énje mégsem a saját döntéséből folyik össze, hanem a helyzetéből fakadóan. Az viszont elmondható, ha továbbra is színészkedne, nem vállalhatna el bármit, csak olyat, ami „nem hozza szegénybe a királyi udvart”. Ilyen gátakkal pedig a színészetten mint művészetten esik csorba. ✎

HÁROM ÓRIÁSPLAKÁT EBBING HATÁRÁBAN

MENYHÉRT DORKA ▾

Mégis ki ad ilyen címet? – gondolhatnánk első hallásra, de amint megvan a válasz a kérdésre, már nem csodálkozunk, csak a percek számát számoljuk a film vetítéséig. Martin McDonagh legújabb filmjét épp lapzártánk előtt egy nappal játszották először itthon a mozik.

AZ Erőszak és *A hét pszichopata* és *A Si-cu* után joggal várhattunk abszurd erőszakkal kevert végtelen kedvességet, mindezt kimeríthetetlen humorral megfelve. Kiszámíthatatlan jelenetek során bontakozik ki a különleges cselekmény, melyet furcsa, sőt kissé defektes, de mégis összetett karaktereken keresztül ismerünk meg. A történet szerint Mildred Hayes (Frances McDormand) hiába várja, hogy a rendőrök kézre kerítsék lánya gyilkosát, ezért kibérel három óriásplakátot, melyre provokatív üzenetet címez William Willoughby rendőrfőnöknek (Woody Harrelson). Így sarkallja munkára az ebbingi zsarukat, főleg a labilis, erőszakos, fajgyűlölő, de valahol jó szándékú Jason Dixont, akit Sam Rockwell alakít – jelentős pluszkölökkel.

A zene, a vágás és a látvány lebilincselő, a párbeszéd perzselnek,

a színészi alakítás kifogástalan. McDormand bájos keménysége és félelmet nem ismerő elszántsága, Harrelson lazasága magával ra-

gad. Rockwell hibátlanul játssza a kőbunkó, anyucival élő keménykedő rendőrt, nála igazi karakterfejlődést figyelhetünk meg. A mel-

lékszereplőkben sem találhatunk könnyen hibát: a reklámügynökség fejt, a fokozottan stikkes Red Welby alakító Caleb Landry Jones hanyag eleganciája, és a karakter mérhetetlen kedvessége, Samara Weaving naivsága csak emelte a színvonalat. Egyedül Mildred fia, Robbie karakterének kidolgozását találtam hiányosnak.

Tehát mindent megkaphatunk, amit csak várhattunk ettől a filmtől. Amire azonban nem számítottam, az a film hihetetlen mélysége. McDonagh felültet egy hullámvasútra, amiről a végéfércéig nincsen leszállás: egyik percben sírunk a nevetéstől, majd a következőben a szomorúságtól gyűlik könnyesebb a szemünkbe. Elképesztően felemelő történet, ami inkább szól becsületről, humanusságról, tragédiáról és azok feldolgozásáról, mint egy gyilkos utáni hajszáról. ✎

KULTÚRFALATOK ÍNYENCEKNEK, 2018-AS ÉVJÁRAT

TOMA FRANCISKA ▾

FILM

SUNSET

Nemes Jeles László második egész estés filmje előreláthatóan nyáron kerül a mozikba. A főszereplő, Leiter Írisz (Jakab Juli) árvaházban nevelkedett, felnőttként Budapestre érkezve pedig abban reménykedik, hogy szülei egykori szalonjában dolgozhat; ott azonban elutasítják. Később tudomást szerez addig nem ismert bátyjáról, és a múltban kutatva újabb titkokra bukkan családjáról. Mi már nagyon várjuk, milyen lesz az Oscar-díjas rendező új, századfordulós filmje!

KÖNYV

DAN BROWN: EREDET

Langdon professzor útja ezúttal Bilbaoban kezdődik, ám a rejtjelek és a szimbólumok Barcelonába vezetnek a kutatót, ahol a veszélyes nyomozás végén hatalmas titokra bukkan. Habár a Guardian kritikusa szerint Dan Brown még mindig nem tud írni, ez elhanyagolható részletnek tűnik: az ötlet jó, a karakterek ismerősek, a Mickey egeres óra még mindig megvan. Mi lehet benne rossz?

SOROZAT

ALTERED CARBON

A Netflix új sorozata, a Richard Morgan azonos című regénye alapján készült *Altered Carbon* a jövőben játszódik, ahol az emberi tudat lementhető, és halál után bármely testbe beletölthető. A szolgáltató eddigi legdrágább sorozata, a 6-7 millió dollárból forgatott cyberpunk főszereplője Takeshi Kovacs, akit a *Kártyavár*-ból és a *Suicide Squad*-ból ismert Joel Kinnaman alakít.

SZÍNHÁZ

VECSEI H. MIKLÓS: KINEK AZ ÉG ALATT MÁR SENKIJE SINCSÉN

Áprilisban mutatják be az Arany János életéről szóló színművet a Vig-színházban, amelynek célja, hogy közelebb hozza korunkhoz a reformkor nagyjait. A színdarab írója, a Junior Prima díjas Vecsei H. Miklós csupán 25 éves, míg a rendező ifj. Vidnyánszky Attila, akit 2015-ös diplomaszerezésénél a kritikusok a legígéretesebb pályakezdőnek választottak. ✎

Kedves Olvasónk! Ha Te is úgy érzed, hogy időnként – vagy még többször – elkap a szépiróláz, és nemcsak kiénekelned magadból, hanem a Közgazdász hasábjain is szívesen vizionálnád ennek eredményét, küldd el nekünk az info@corvinusmedia.hu-ra!

VÉGE

SZILÁGYI JÁNOS ▸

Fáj. Nem úgy, mint a könyvekben, égető, perzselő fájdalommal. Feszít. A mellkasomban mintha egy vihar dúlna, ami újra és újra nekifeszül a bordáimnak, ki akar törni, szét akar repeszteni. És a fejemben. Mintha túl sok lenne az információ és az elmém inkább ki akarna törni ebből a szűk kis koponyából, ahol újra és újra bele kell botlania ugyanabba a gondolatba. Kitérni, a téli szél által felkapadni és szétszóródni a világban, eggyé válni a mindennel és többet nem találkozni azzal a gondolattal, azzal a viharral. De nem megy. Túl gyenge az elmém, vagy túl erős a testem, de marad minden, a tomboló vihar, és a saját farkába harapó gondolat. Elképzelem magam, ahogy ordítok, térdre rogyok, és a visszafojtott indulat lángtengerként tör elő belőlem, körben pusztítva mindent, amit ér. Látom magam, ahogy fákat, oszlopokat török derékba, csavarok ki a földből, látom, ahogy rohannak, sebesebben, mint bármikor, messzebbre, mint valaha, nem térek ki semminek és senkinek, csak átgázolok mindenben, mint egy dühödt fergeteg.

Aztán jön a felismerés: hiába. Ha meg is tudnám tenni, nem lenne jobb. Az a gondolat ugyanúgy ott maradna, ugyanúgy felgerjesztené a vihart, és ugyanúgy pusztítana. Ha mást nem is, de engem, belülről.

Azt hittem, könnyebb lesz. Mindkettőnk hibája volt, mindkettőnk türelmetlenné váltunk. Talán ő kissé hamarabb vált türelmetlenebbé, követelőzőbbé, de én ugyanezzel feleltem. Aztán vége lett. Megbeszéltük, így

lesz a legjobb – mondtuk. Aztán én elmentem, messzire, jól voltam, kiszabadultam az állandó frusztráltságból, és élveztem. Ő pedig nem tudott elengedni. Eltelt így néhány hónap. Beszélünk néhányszor, én bizonytalan voltam, ő tudta mit akar. Legalábbis látszólag. Már nem tudok hinni abban, hogy engem akart. Inkább csak azt, ami voltam neki. Biztonság, nyugalom, szeretet, türelem. És gyakran bokszsás, amin a mindennapi frusztrációt ki lehet élni. Mert kevésbé kínos érzés azokat bántani, akiket szeretünk, mint azokat, akik a gondjainkat okozzák.

Néhány hónap után hazajöttem, még nem végleg, de már nemsokára. Mikor felszálltam a buszra, már tudtam, mit akarok. Őt. Hittem abban, hogy változott, ő is ezt bizonygatta, és abban is hittem, hogy én is fogok tudni változni. Érte. Neki. Már sosem fog kiderülni. Talán tudnom kellett volna, hogy nem szabad. Épp két másik között

lebegett. A régi, nagy szerelme, akivel sosem lettek többek, mint barátok, és egy új valaki, akiről nem tudtam, hogy ki. Elhittem, hogy hármunk közül az enyém lehet. Anyi mindenképp voltunk egymásnak... Sokáig.

Találkoztam vele, reggelit vittem neki, örültünk egymásnak. Ölelés, csók, minden, mint régen, pont olyan meleg, pont olyan édes. Aztán jött a karácsony, mindketten a családdal töltöttük az ország két végén. De beszélünk és ő azt mondta, csak rólam beszél mindenkinek. Eddigre már a régi szerelme kiesett a körből. Őt tartottam a vetélytársamnak, azt hittem, hogy karácsony után kimondhatjuk újra... Aztán...

Nem emlékszem már pontosan. Csak azt tudom, hogy megveszekedett örült voltam. Találkozunk, kértem. Most ne, a másikkal beszélt meg még régebben találkozókat, de semmi kedve hozzá. Nem kérdeztem, hogy akkor minek találkozik velem, rendben, majd akkor más-

nap. Közben vizsgára készültem, elvileg ő is. Azt hiszem egy vizsgámra se tanultam még ennyire keveset. Közben ismét nem akart találkozni velem, megint a másikkal ment valahova. Délután felhívtam, nem vette fel. Nem mertem még egyszer hívni. Öt órával később még nem hívott vissza. Azt hiszem itt határoztam el magam. Nem akarok a második legjobb lenni. Azt hittem, hogy ezzel részemről lezártam, belemegoldtam és legfeljebb melankóliát fogok érezni. Tévedtem. Este tízkor hívott fel. Már maga ez beszédes volt. Csak hogy tudjam, minden rendben. A hangja kényszeredett volt. Hiába számítottam rá, nem tudtam felkészülni arra, amit mondott. Történt valami kettejük közt... így én már nem kellek. Ennél szebben mondta, de már nem emlékszem, hogy hogyan. Előző este még hirtelen ötlettől vezetve átmentem hozzá, megölelt, megcsókolt. Másnap meg... sokkal több, csak valaki mással. Azt hittem én fogom azt mondani, hogy ennyi, de megtalálta a módját, hogy mégis ő sújtson a porba. Vége van. És mindaz a szeretet, ami újra feleledt bennem, az nem kellett neki, itt maradt bennem, kimondatlanul, elrejtve, eltemetve. Hamar megromlott, a szépsége haraggá vált... Ami korábban kitöltötte a lelkem és melengedett, az most éget és szét akar vetni. Talán mégiscsak olyan, mint a könyvekben.

Próbálok nem gondolni rá, elfelejteni, de nem tudom. Az eszemmel tudom, hogy időre van szükségem, türelemre, de mindig visszatér a gondolat, és nem bírom elképzelni, hogy mikor fog szünni. Nem bírom elképzelni, hogy tudok-e még valaha szeretni.

Csak azt tudom, hogy vége van. Örökre. ✍

DOLGOZNI KELL ÉS HARCOLNI, HOGY BEVEGYENEK A KLUBBA

BAKSA MÁTÉ ▾

Bruno Dallago közgazdász, a Trentói Egyetem professzora, a Berkeley, a University of North Carolina és a Kyoto University vendégoktatója, illetve az MTA Külső Tanácsadó Testületének tagja. Legutóbb a Kornai90 konferencia alkalmából járt Budapesten, de egyébként is gyakran megfordul itt, kitűnően tud magyarul. Egyetemünk tudományos hírlevele, a Corvinus Kioszk az eurózóna jövőjéről, Kornai professzorhoz fűződő kapcsolatáról és a finom ételekről beszélgetett a szakemberrel.

Minek köszönhető, hogy magyarul beszélgethetünk? Mikor volt alkalma ilyen szépen megtanulni a nyelvet?

Az igazat mondjam, ugye? Az igazi ok az, hogy én nagyon szeretek jól enni: keveset, de jól. És szeretek utazni. Amikor hallgató voltam, nem volt pénzem, de szerettem volna külföldre menni. Akkoriban még nem létezett ERASMUS, az egyetlen esélyem az volt, hogy az olasz külügyminisztériumtól kérttem ösztöndíjat, és Magyarországra kaptam. 1972-ben két hetet töltöttem Budapesten egy konferencián, ami az 1968-as gazdasági reform eredményeivel foglalkozott. Ekkor már az utolsó évben voltam a master programomban, és úgy döntöttem, erről fogom írni a disszertációm. Amikor befejeztem, visszajöttem, és itt dolgoztam a Marx Károly Egyetemen. Időközben megismerkedtem egy magyar lánnyal, aki most már 42 éve a feleségem. Neki volt egy csodálatos nagymamája, aki a legjobb szakács volt a világon, és állandóan magyarul beszélt hozzánk. Kérdezte tőlem, hogy mit tudok főzni, mert látta, hogy szeretem a jó dolgokat. Nos, akkor mondtam, hogy meg kell tanulnom magyarul. Azóta minden évben legalább kétszer, háromszor, négyszer jövök Magyarországra, hogy együtt dolgozzunk az itteni kollégákkal. Mikor megszülettek a gyerekeink, én kértem, hogy beszéljünk magyarul, mert szerettem volna, hogy tanulják meg a nyelvet. Nagyon kedves nyelv, és a magyar egy rendkívül érdekes kultúra.

Mi a legfrissebb, legkedvesebb kutatási témája most?

A helyzet az, hogy úgy dolgozom, mint mikor számítógépet hasz-

nálok: rengeteg ablak van előttem megnyitva, és szeretek ide-oda kattintgatni, szeretek sok mindenbe belekapni. Hosszú távon a legfontosabb kutatási területem Közép- és Kelet-Európa, a szocialista rendszer, az átmenet és különösen a visegrádi országok működése. Nemrég publikáltam egy könyvet Steven Rosefielde professzorral, ő Oroszországról és Ukrajnáról írt, én pedig a visegrádi országokról.

Ez még mindig fontos kutatási témám, de az első most határozottan az eurózóna. Nem igazán értjük az eurózónát, ezt a „furcsa állatot”, és ebből a szempontból Kornai János megközelítése, kutatási módszere nagyon fontos, annak ellenére is, hogy ő közvetlenül nem foglalkozott az euróval. Azért fogadtam nagyon szívesen ezt a meghívást, mert most lesz alkalom arra, hogy sok mindent újraolvassak, és az ő korábbi munkáit most még inkább érvényesnek érzem.

A harmadik téma, amit kutattam, és amiről publikáltam, a vállalkozások, amik létfontosságúak a versenyképességhez. Azt hiszem, a jövőben majd azzal is kell foglalkozni, hogy mik az euró hatásai a vállalkozásokra. Olaszország például világhírű volt a vállalkozások szempontjából, rengetegen vállal-

koztak – most alszunk, most félünk, most várunk. Mi történt? Szerintem nagyrésztben nem maga az euró hatott negatívan, hanem inkább az a mód, ahogyan mi megközelítettük az eurót. Azt hittük, hogy az euróból csak keresni fogunk, csak ingyen fogunk enni, és nem értettük meg időben, hogy ha egy közös pénzbe lépünk be, akkor másképpen kell viselkedni, másképpen kell dolgozni, másképpen kell szervezni, és hogy át kell alakítani az intézményeket.

Az európai intézményrendszer sok kihívással néz szembe, a konferencia előadásában mégis azt mondta, optimista az eurózóna jövőjével kapcsolatban.

Miért gondolja így?

Az eurózónával kapcsolatban vagyok optimista, és nem egyes országokkal kapcsolatban, ez fontos különbség. Nem félek a populizmustól, mert szerintem nem lesz túlsúlyban. A populizmus ugyanis megmutatja, hogy nem járható út, hogy nem lehet várni, hogy nem lehet remélni, hogy a problémák maguktól elmúlnak. Csinálni kell valamit. És itt jön a pozitív várakozásom: a félelem a populizmustól és a szélsőjobboldali iránytól jól ma-

gyarázza, hogyan változott a német politikai helyzet. Nemcsak a német szövetségi kormány, de a Bundes Bank is támogatja, hogy menjünk tovább a politikai unió felé, hogy hozzunk létre európai pénzügyi alapot, amiből majd a likviditási problémákkal küzdő országokat lehet támogatni, és így tovább. Vagyis lehet bízni, legalábbis egy kicsit, a különböző országokban. Idáig a merev fegyelem volt az uralkodó szemlélet, ami a konvergencia-paramétereket illeti.

Most én azt hiszem, hogy ha egy közös európai pénzügyi és gazdasági miniszteri pozíció létrehozása felé haladunk, az hosszabb távon nagyobb rugalmasságot tesz majd lehetővé. Attól függően, hogy milyen az egyes országok helyzete, és mit akarnak csinálni az országok. Egy olyan országban, mint Olaszország, ahol a termelékenység már 25 éve stagnál, világosan látszik, hogy tenni kell valamit. Ha például az olasz kormány kidolgoz egy komoly pénzügyi befektetési programot, és ezt az EU elfogadja, akkor nem kell majd rövid távon csökkenteni az adósságot, lehet majd kapni egy kis időt és rugalmasságot. Ez komoly előrelépés lesz.

Szerintem Görögország szerepe rendkívül fontos ebben, mert a gö-

rögök megmutatták, hogy bár nagyon rossz volt, ami ott történt, de nem volt halálos. Az a fontos, hogy sikerült végigcsinálniuk, megfízték az árat, mert bent akartak maradni. A németek ezért egyre inkább azt érzik, hogy meg lehet bízni bennük – és talán másokban is. Ráadásul az amerikai és az angol külpolitikai álláspont alapján világos a németeknek, hogy a saját érdekük, hogy az Európai Unió és az eurózóna jól működjön. Ehhez pedig reformokra van szükség. Úgy látom, hogy megvan minden elem: a németekben megvan a hajlandóság, Franciaország pedig politikailag erős. Ezért azt hiszem, hogy elkezdődött egy komoly átalakulási időszak, ami – bár sokáig tarthat – a végére egy másfajta eurózónát eredményezhet. Nem leszünk egy ország, nem lesz egy kormányunk, talán nem is lesz teljes politikai unió, de meglesznek a feltételek ahhoz, hogy az euró erős legyen, és az euró hatása a nemzetgazdaságokra pozitív legyen.

Mi lehet a jövő? A nem eurózóna-tagországok is belépnek majd idővel, vagy hosszú távon is kétbesszű lesz az európai fejlődés?

Az EU most is két- vagy többbeszű, és ezzel nincs is baj: nagyobb rugalmasságot ad politikailag és gazdaságilag is. Azokra az országokra, akik bizonyos megállapodásokhoz nem akarnak csatlakozni, ezt nem kell rákényszeríteni – ugyanakkor így többletforrásoktól is eleshetnek. Minden döntésnek ára van. Ha akartok, menjetek egy kicsit lassabban, de ha holnap gyorsítani akartok, dönthettek úgy is.

Az eurózóna egy kicsit más műfaj: nem lehet válogatni, vagy az egészet kéri, vagy semmit. A pénz talán az egyetlen tényező a gazdaságban, amiről egészében lehet dönteni, és ez teljesen más. Ahogyan mondtam ma délelőtt, szerintem rendkívül fontos, hogy Magyarország belépjen az eurózónába, de ne kövesse el azokat a hibákat, amiket például Olaszország elkövetett. Tehát meg kellene hirdetni, hogy bizonyos idő múlva csatlakozunk, de azokat a reformokat, amik a gazdaság felzárkóztatásához szükségesek, azonnal el kellene indítani. Így Magyarország nem esne bele abba a csapdába, amibe Olaszország, Portugália vagy Spanyolország belesétált. A magyar gazdaság rendkívül nyitott, nagyon fontosak a német, osztrák, holland és talán olasz

gazdasági kapcsolatokat. Emellett ugyanakkor szerintem még nem elég erős, egyelőre nem áll készen a csatlakozáshoz, ezért fejleszteni kell. Annak az országnak, amelyik később kezd a fejlődést, megvan az előnye, mert tud tanulni a többi ország példáiból. De meg kell érteni, hogy semmi nincs ingyen: dolgozni és harcolni kell azért, hogy bevegjenek a klubba.

Ön szerint mi a legfontosabb Kornai professzor munkásságából, miért releváns most és a későbbiekben?

Szerintem a legfontosabb, hogy ő nagyon világosan megmutatott a

közgazdászoknak egy dolgot. Mégpedig azt, hogy a gazdaságban nem lehet egy picit venni valamiből. Meg kell érteni, hogy a kis darabok részei egy nagyobb rendszernek, együttműködnek a többi résszel. Hatnak és őket is hatások érik. Mi, kutatók, nem tudunk mindent kezelni, ezért egy-egy részletre összpontosítunk, de rendszerben kell gondolkodnunk. Úgy gondolom, hogy az eurózónát tekintve is ezt a szemléletet kell követnünk. Itt Kornai professzor hozzájárulása elvitatathatlan.

Mi volt a mai konferencia legfontosabb tanulsága az Ön számára?

A legfontosabb? Hogy még mindig tudunk gondolkodni. Kornai professzor inspirált különböző ötleteket, és ahogyan maga is elmondta a záróbeszédében, a mai naptól legalább harminc vagy talán negyven disszertációtémát tud adni a hallgatóinak. Ami érvényes Kornai professzorral, az érvényes rám is: rengeteg ötletet viszek haza. Nem mondom, hogy mindenkivel egyetértek természetesen, de ez csak jó. Ez a mi munkánk mozgatórugója: ha mindenki mindenkivel egyetértene, az egész nem lenne érdekes. 🐦

A JÖVŐ ELŐTTÜNK ZAJLIK

BEMUTATTÁK A CORVINUS ÚJ „OKOSTERMÉT”

KOVÁCS MÁTÉ ▾

E334 – első ránézésre egy átlagos szemináriumi teremnek tűnik, valahol a főépület harmadik emeletének délkeleti szárnyán. Az ajtóra szerelt tábla valóban úgy néz ki, mint az egyetem bármely más részén, azonban a küszöbön átlépve kiderül, a nyári felújításoknak köszönhetően valami egészen másról van szó. Itt kapott helyet ugyanis az új „okosterem”, melyet egy előadás keretében, szakemberek segítségével mutatott be az ISZK.

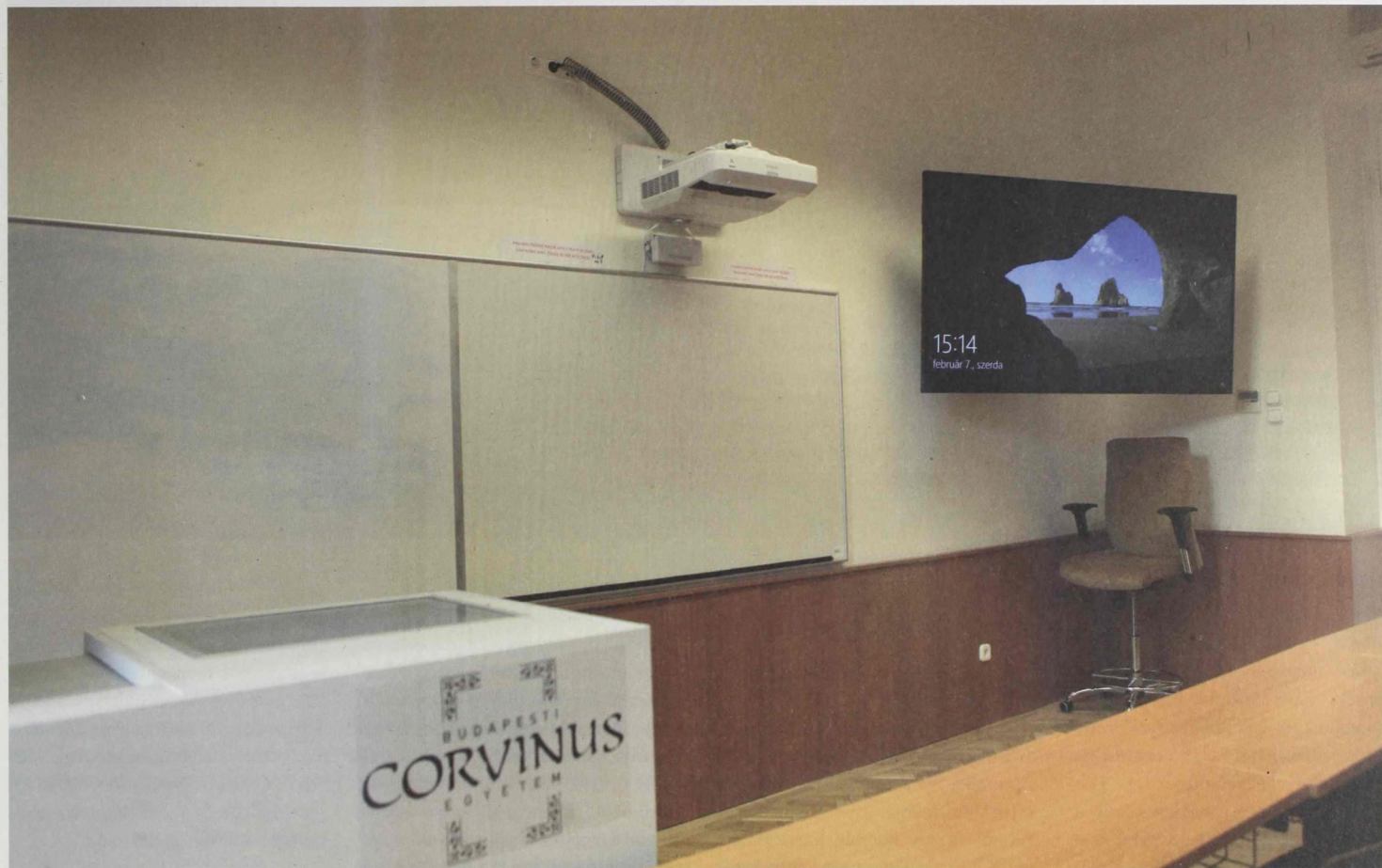

Foto: Resselly Kinga

A leglátványosabb változás kétség kívül a hagyományos tábla mellé szerelt projektor, valamint egy csaknem 75"-os kijelző, melyek minden bizonnyal megkönnyítik majd a prezentációk bemutatását. A munka során a pulpitus alá szerelt számítógép segítségével, vagy éppen laptop csatlakoztatásával az előadások még színesebbek, hatékonyabbak lehetnek, ahogyan az a hagyományos termekben már bevett szokás.

A lényeg azonban nem ebben, hanem az okosfunkciókban rejlik. A projektor ugyanis nem csak kivetítésre alkalmas, hanem egyben beviteli eszköz is, ennek megfelelően pedig interaktív, „whiteboard” üzemmódban egy hatalmas

érintőképernyőként használható. Fontos újítás, hogy a projektor a hagyományos termekkel ellentétben közvetlenül a tábla fölé került elhelyezésre, így az nem világít az előadó szemébe, valamint nem kell attól tartani, hogy az árnyék bármilyen fontos információt eltakar a hallgatóság elől. Az így készített ábrákat, jegyzeteket azonnal el is lehet menteni bármilyen eszközre, így azok sem járnak rosszul, akik esetleg szomorúan ugyan, de kénytelenek kihagyni az óra által nyújtott élményeket. Emellett pedig a kijelző segítségével arra is lehetőség van, hogy egy éppen futó prezentáció vagy videó alatt jegyzeteket készíthessen az oktató.

A legizgalmasabb lehetőség még hátra van, a kijelzőhöz ugyanis bármilyen eszköz azonnal csatlakoztatható. Nem kell hozzá mást tenni, mint bejelentkezni az egyetemi hálózatba, letölteni a „VIA Kramer” elnevezésű alkalmazást, ezek után pedig már csak a terem hálózati számát, valamint egy, a rendszer által generált kódot kell megadni (mindkét szám megjelenik a kijelzőn). Ennek az újításnak köszönhetően nem csak lappal, hanem tablettel és okostelefonnal is csatlakozni lehet, a monitoron pedig egyszerre akár négy különböző eszköz képe is megjeleníthető. Ezzel a lehetőségek végtelen tárháza nyílik meg nem csak az ok-

tatók, de akár a diákok előtt is, ha éppen hallgatói beszámolókról, prezentációkról van szó.

A terem előnyeit tovább gazdagítja, hogy számtalan egyéb üzemmód is viszonylag gyorsan programozható, a fentebb említettek tehát mindössze a jéghegy csúcsát jelentik. Az egyetem a jövőben szeretné a visszajelzések alapján tovább bővíteni a különféle funkciókat, mellyel tovább haladhatunk egy modern oktatási stratégia felé. Annak sem kell aggódnia, akit esetleg az új technika elsöre megijeszt, ugyanis az oktatástechnikus bármikor készségesen áll rendelkezésre, ezzel biztosítva a gördülékeny átállást a legújabb vívmányok világába. ✍

NAPENERGIA MAGYARORSZÁGON

ALMÁSI FANNI

Miközben világszerte egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a zöldenergia kihasználására, elgondolkodhatunk azon, hazánkban ez milyen szinten valósul meg. Megéri milliárdokat fektetni olyan beruházásokba, melyek nem hoznak azonnali, látható hasznot, miközben a fosszilis tüzelőanyagokhoz ennyire olcsón hozzájuthatunk? Bár a megújuló forrásokon alapuló erőművek nem települnek rohamtempóban, Százhalombattán hamarosan napelem park épül – az eddigi legnagyobb az országban.

Kevés, de egyre több

A napenergiát öt-tíz évvel ezelőtt még az egyik legköltségesebb megújuló energiahordozóként emlegették, mára viszont versenyképes megoldássá vált, mely hatékony kiegészítője lehet a konvencionális gáz- vagy szénerőműveknek. Felhasználásuk még mindig csekély, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) és a Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító (MAVIR) ZRt. tavaly év végén megjelent kiadványa

is jelentős növekedést takar, értéke az előző év négy és félszerese, a naperőművek termelése pedig majdnem négy százalékkal növekedett a 2016-os évben.

A csúcserőmű

A magyar napenergia-termelés új csúcsteljesítménye a Dunamenti Erőmű és egy korábbi halgazdaság mára kihasználatlan területének reaktiválásaként 2018 harmadik negyedévében szülehet meg. A 176 MW kapacitású Dunai Solar Park

felhasználhatóvá válik. Noha mérete csak magyar viszonylatban kiemelkedő (a világ legnagyobb naperőműveként számon tartott kínai Tengger Desert Solar Park 1547 MW, a szintén itt található Datong Solar Power Top Runner Base 1000 MW kapacitással működik), a park működésével évi körülbelül kilencezer tonna széndioxid-kibocsátást spórolnánk meg, ami annyit tesz, mintha kétezer autót távolítanánk el az utacról. A százhalombattai létesítmény nem csupán példaeértékű szolárpanel-park, hanem

építése hazánkban, és továbbiak létrehozása a kelet-közép-európai térségben. A Dunai Solar Park a jelenleg legnagyobb, 16 megawatt kapacitású, 72,1%-os éves kihasználtságú Mátrai Erőműhöz, valamint a 10 megawattos Pécsset és az egyenként körülbelül 0,5 MW kapacitású Sajóabonyban, Bojtban, Sellyén és Szombathelyen található parkokhoz csatlakozna.

Süt a nap, nehogy szomorú légy

A szolár panelekkel, akár háztetőn, akár egy erőműben találhatóak, telepítésük után nemigen kell foglalkozni. A legnagyobb ellenséget az időjárás jelentheti, de hazánkban nem uralkodnak olyan viszonyok, hogy emiatt kifejezetten aggódnunk kellene. A napsütéses órák számát tekintve sincs értelme a szkepticizmusnak, Magyarország ötven százalékkal többet tudhat a magáénak, mint Németország, ami a világ ötödik, és Európa legnagyobb napenergia-termelője. A hazánkban rejlő lehetőségek kihasználása a széndioxid kibocsátás jelentős visszafogása mellett nem csak rengeteg munkahely teremtésével járna, de csökkentené hazánk energiatartósságát is.

Amikor a hazai napenergia-termelésről beszélünk, nem hagyhatjuk szó nélkül a háztartási méretű kiserőművek közül azokat a paneleket sem, melyeket lakóházakon vagy egyéb épületeken találunk. 2016-ban az ország teljes villamosenergia-termelésének tizenöt százalékát ezekben az átlagosan nyolctíz kilowatt teljesítményű rendszerekben állították elő, mely tíz százalékos emelkedést jelentett az előző évhez képest. Ezek kapacitása a 164 megawattot is meghaladta, a növekedési tendencia pedig folytatódni látszik a szolár rendszerek jelentős ársérésének, valamint az ezeket sújtó termékdíj felére csökkenésének köszönhetően. Emellett az Európai Unió is elkötelezett az energiafelhasználáson belüli részarány növelésében, a források elosztásakor jelentős előnyben részesülnek a zöldberuházások.

kevesebb, mint tíz százalékra teszi a megújuló hordozókat a termelt villamos energia előállításában, ennek körülbelül két százaléka köthető a napenergiához. Ez a kis arány még-

névre keresztelt beruházás kilencezer háztartást lesz képes ellátni villamos energiával, melyet egyenesen a MAVIR átviteli hálózatába irányítanak, tehát hazánk akármelyik részén

pilotprojekt is, mely utat nyit a MET Csoport (energetikai profilú, nemzetközi cégek csoportja) további befektetéseknek. A cél egy 50-100 megawatt teljesítményű naperőmű-rendszer ki-

1,3 MILLIÁRD TÁL EGYSZERRE TELE ÉS ÜRES

LÉDERMAYER REGINA ▾

1,3 milliárd ember alultáplált a világon és ugyanennyi tonna élelmiszer kerül kidobásra, derül ki az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezetének jelentéséből. Ambivalens világ ez. Mind érezzük, hogy lehet, sőt, kell cselekedni, ha van ennyi éhező és élelmiszer. Ezt az ellentétet igyekeznek valamelyest feloldani az élelmiszerbankok.

A világ minden táján működnek élelmiszerbankok, melyeknek célja, hogy összegyűjtsék a „felesleges” élelmiszert és eljuttassák a rászorulókhöz, természetesen ingyen. Ezek általában szépséghibás vagy lejárat közeli áruk, melyek még alkalmasak emberi fogyasztásra. Két tipikus működési mód van. Az egyikben az élelmiszerbank közvetlenül a rászorulóknak adja az adományokat, míg a másikban, mint egyfajta nagykereskedőtől a segélyszervezetek veszik át és osztják szét.

A fejlett országokban a legnagyobb a kidobásra kerülő élelmiszer mennyisége. A gazdaság erős, nagy a verseny, a túlfogyasztás az életstílushoz tartozik. Az egy főre jutó pazarlás Európában és

Észak-Amerikában átlagosan száz kilogramm, míg a szegény afrikai és ázsiai országokban csupán tíz kiló körül van. Ez nem jelenti persze, hogy a „nagy lábón élő” országokban nem lenne szegénység, ezért kulcsfontosságú, hogy az élelmiszerbankok képesek szervezeten újraelosztani azt, ami másnak már nem kell. Nem vész el a termelésbe és feldolgozásba befektetett idő, pénz, energia és víz, kevesebb hulladék keletkezik, és többen laknak jól.

Hazánkban a Magyar Élelmiszerbank Egyesület köti össze a hipermarketeket, gyárat, feldolgozóüzemeket a helyi karitatív szervezetekkel, ezzel 5000 tonna élelmiszert mentve meg évente. Az adományok tárolása és eljuttatása precíz előre megtervezett logisztika

és adminisztráció alapján zajlik, hisz fontos, hogy a törvényeket betartva, minden fogyasztható állapotban eljusson a rászorulókhöz. Sok önkéntes lelkes munkájának köszönhető, hogy a folyamat gyors és fennakadásmentes.

A tartós adományokat a budapesti raktárban tárolják, gondoskodnak a szállításról és a megfelelő, igazságos elhelyezésről, ami történhet országos vagy akár helyi karitatív szervezeteknél is. Az azonnali lejáratú élelmiszereket egyből az áruházakból viszik el a helyi szervezetek és zárás után, még aznap eljuttatják a fogyasztókhöz. Ide tartoznak a tejtermékek, hús, pékáru, zöldség- és gyümölcsfélék, mind jó állapotban. Összeszorul a szív, ha belegondolunk, hogy a szemétdombon landolnának.

A Magyar Élelmiszerbank Egyesületen keresztül körülbelül 340 ezer ember jut ingyen olyan élelmiszerhez, ami ezáltal nem kerül megsemmisítésre. 1,8 millió tonna ételhulladék keletkezik évente Magyarországon, amiből az egyesület 5000 tonnát tud megmenteni. A törvényi előírások miatt csak a termelőktől, feldolgozóktól, illetve a nagy- és kiskereskedőktől fogadhatnak el adományt az ellenőrizhetőség miatt. Ezek a szektorok az ENSZ európai jelentése szerint együttvéve 35%-át adják az ételhulladék keletkezésnek. Megdöbbentő adat, hogy a háztartások viszont az 53%-át. Szerencsére egyre több gyártó, feldolgozó és áruházlánc lesz állandó beszállítója az egyesületnek, és lassan, de biztosan csökken az éhezők száma ennek köszönhetően. ↗

• Visegrad Fund

A Nemzetközi Visegrádi Alap pályázatot hirdet a Közép – és Kelet-európai térségben megvalósítható egyetemi részképzésre, illetve akár teljes mesterszak elvégzésére. Az ösztöndíj kizárólag **államilag elismert felsőoktatási intézményekben** folytatott tanulmányok céljából vehető igénybe. A pályázásnak nem feltétele a fogadóország anyanyelvének ismerete.

CÉLORSZÁGOK:

a Visegrádi régió (Csehország, Szlovákia, Lengyelország), a Nyugat-Balkán (Albánia, Bosznia és Hercegovina, Koszovó, Macedónia, Montenegró, Szerbia), valamint a Keleti Partnerség országai (Azerbajdzsán, Belarusz, Grúzia, Moldova, Örményország, Ukrajna).

A Visegrádi Alap mester és doktori szintű tanulmányokhoz nyújt támogatást, így az ösztöndíjra csak az pályázhat, aki legalább BA diplomával rendelkezik. A pályázásnak nem akadálya, ha a pályázat beadásakor a hallgató még nem fejezte be BA tanulmányait, ám a **mobilitás megkezdésekor** legalább BA szintű diplomával kell rendelkeznie.

▶ A TÁMOGATÁS IDŐTARTAMA

5-20 hónap (1-4 szemeszter)mester szintű, **5-10 hónap** (1-2 szemeszter) doktori szintű képzésben. A támogatás összege: 2.300 €/szemeszter, melyet a Visegrádi Alap közvetlenül a hallgatónak fizet, valamint 1.500 €/szemeszter, melyre a fogadóintézmény jogosult, és a hallgatóval kapcsolatos egyéb költségekre (tudományos konferenciákon való részvétel, publikációk díja, stb.) fordítható.

Pályázni kizárólag a Visegrádi Alap angol nyelvű, online felületén keresztül lehet

(<http://my.visegradfund.org/Account/Login>) a pályázási időszak kezdetét, azaz 2018. február első napjait követően. A pályázathoz csatolni kell minden, az online felületen és a honlapon megjelölt dokumentumot, ezek pótlására a határidőt követően nincs lehetőség.

A pályázat beadásának határideje: **2018.március 15. 12:00 (dél).**

További információ : **www.visegradfund.org/mobilities**